

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

REDAKTØR
H. J. JAKOBSEN

ET LIVS- OG TIDSBILLEDE

AF

J. ALDAL

MED 7 BILLEDER

REDAKTØR
H. J. JAKOBSEN

ET LIVS- OG TIDSBILLEDE

AF

J. ALDAL

MED 7 BILLEDER

NYKØBING F.
STIFTSTIDENDES BOGTRYKKERI

1916

Efter Redaktør Jakobsens Død fik Familien gennem Hr. Amtsforsvalter Holck i Maribo Anmodning om at indsende hans Billede med dertil hørende Biografi til Stiftsmusæets Portrætsamling. Jeg henvendte mig i den Anledning straks til Hr. Overlærer Aldal i Holstebro og bad ham udarbejde en Livsskildring af min afdøde Fader. Hr. Aldal tog straks fat paa Opgaven med varm Interesse, og efterhaanden som Arbejdet skred frem, fandt vi, at Livsskildringen var for omfattende og indholdsrig til at lægges hen i et Arkiv og kun læses af ganske faa.

En kort Redegørelse for Redaktør Jakobsens Levned er i Februar 1915 af Overlærer Aldal tilsendt Stiftsmusæet i Maribo og optaget i dettes Arkiv.

Familien og Vennerne burde imidlertid have Lejlighed til at læse den udførligere Livsskildring. Men Grænsen for Vennernes Kreds er ikke let at drage. Endnu lever der enkelte, som har bevaret mine Forældre i trofast Erindring fra den Tid, da de sad som Skolelærerefolk paa Lolland. Endnu flere vil mindes min Fader fra hans lange Redaktørvirksomhed. Af dem vil Bogen blive mødt med Interesse, og formentlig ogsaa af mange, som, uden direkte at have staaet i Forbindelse med min Fader, har været hans samtidige og derfor naturligt vil have Glæde af at opfriske Minderne fra det i flere Henseender interessante og lange Tidsafsnit, som Livsskildringen spænder over.

Vi besluttede derfor at lade Bogen trykke i et beskedent Oplag og udgive for Offentligheden, og vi haaber, at den maa blive modtaget med Velvilje.

Paa egne og Søskenes Vegne bringer jeg herved en Tak til Hr. Overlærer Aldal for hans smukke og trofaste Arbejde.

Kolding, i Januar 1916.

Johanne Lund Jakobsen.

Den, der i 1890'erne kom ind paa Lolland-Falsters Stiftstidendes Kontor i den velkendte røde Bygnings Gaard i Frisegade, Nykøbing F., vilde let faa Lejlighed til at se en lille, noget duknakket Mand i Treserne med Kalot. Han bevægede sig livligt og talte meget hurtigt. Det var Bladets mangeaarige Redaktør H. J. Jakobsen.

Var man forestillet for Redaktøren, kom man let i Samtale med ham, og den kom naturligvis hurtigt til at dreje sig om Dagens Politik. Han udtalte sig djærvt og uforbeholdent, men med stor personlig Elskværdighed. Den hjertelige Maade, hvorpaa han, den ansete Redaktør, kom en i Møde, selv om man var ung og uerfaren, virkede overraskende og vindende. Enhver vil let forstaa, at man snart kom til at nære venlige Følelser overfor en saa ligefrem og elskværdig Mand.

Efter at hans yngste Datter, nuv. Lærerinde ved Kolding højere Almenskole, Frøken Joh. Lund Jakobsen, var bleven ansat ved Saksøbing Realskole, som jeg dengang bestyrede, kom jeg i nærmere Berøring med Redaktør Jakobsen, og vi fik os mången indgaaende Debat om Politik og Skolesager, for hvilke han som tidligere Skolemand og Medlem af Amtsskoleraadet nærede stor Interesse. Forbindelsen holdtes vedlige, saa længe han boede i Nykøbing. Efter hans Flytning til Kolding saas vi kun et Par Gange.

Redaktør Jakobsens Død i Sommerferien 1914 førte til en Brevveksling med min tidligere Medarbejderske, der til min Raadighed har stillet en Del Blade, Skrivelser og Brevskaber, som omhandler Episoder i hans Liv. Paa disse Efterladenskaber, paa Optegnelser af afdødes Bro-

der, Sognefoged Joh. Jakobsen, af Pastor Andreas Barfod og af Typograf A. Boesen og paa Artikler i „Lolland-Falsters Stifts-Tidende“ i Firserne og Halvfemserne er nærværende Livsskildring af min gamle hedengangne Ven væsentlig bygget.

I.

Slægten. Barndom og Ungdom.

Da Christian Ditlev Reventlow, den berømte Forkæmper for Bondestandens Frigørelse, i 1775 overtog Grevskabet Christianssæde, begyndte han straks at udskifte Bøndergodset, ophæve Hoveriet og indføre Arvefæste. For at faa dygtige Landmænd, der kunde være Foregangsmænd for de lolland-falsterske Bønder, indkaldte Grev Reventlow saadanne fra Hertugdømmerne, hvor Landbruget dengang stod højere end her, og lod dem overtage Fæstegaarde paa sit Gods. Blandt de saaledes indkaldte Bønder var *Jakob Pedersen* fra Angel, som kom til Lolland med 5 Børn. Den ældste af de 3 Sønner, *Peder Jakobsen*, blev gift med *Ingeborg Christensdatter* fra Broager i Sundeved, hvis Forældre ligeledes indvandrede til Lolland i Slutningen af 1770'erne. Peder Jakobsen og Ingeborg Christensdatter fik en Fæstegaard i Nebbelunde under Baroniet Sønderkarle. De havde 4 Børn, 2 Sønner og 2 Døtre, hvoraf Redaktør Jakobsens Fader, *Jakob Pedersen*, der var den ældste, blev født den 29. August 1796.

Peder Jakobsen og Ingeborg Christensdatter var begge født i 1772, og de døde ligeledes begge i samme Aar af Tyfus, Manden den 6. April, Konen den 7. April 1821, altsaa kun 49 Aar gamle; de blev begravet paa samme Dag. Den ældste Søn Jakob var Soldat, da Forældrene døde. Han var dengang forlovet og vilde gerne have overtaget sine Forældres Gaard; men da han kom paa Godskontoret, havde hans Broder Christen Pedersen († 1863) allerede faaet Løfte paa den. Jakob Pedersen maatte derfor gaa ind som Soldat igen, men kom dog snart hjem.

Han giftede sig nu den 15. Juni 1821, altsaa faa Maaneder efter Forældrenes Død, og nedsatte sig som Hjul-

1. Brobøgegaard i Nebbelunde, Redaktør Jakobsens Fødegaard.
Foran Havestakittet ses Sognefoged Joh. Jakobsen og Søn med Familie.

mand i et Hus i Nebbelunde, hvor han drev Haandværket i 3—4 Aar.

Han havde nemlig som ung lært Hjulmager-Haandværket hos en Mand i Brandstrup. I samme By lærte en ung Pige, *Maren Christiansdatter* (el. Christiansen) at væve

hos en Væver. De to unge gjorde hinandens Bekendtskab og blev gode Venner. Maren Christiansen var den ældste af 6 Søskende (3 Sønner og 3 Døtre) og var selv født i Vindeby paa Vestlolland den 26. Maj 1799, men Forældrene, Chr. Clausen og Ane Katrine var kommen til Lolland fra Snøde paa Langeland i 1790'erne. Redaktør Jakobsen nedstammer saaledes baade paa fædrene og mødrene Side fra ikke mindre end 3 Familier, der var indvandret til Lolland fra forskellige Dele af Riget. Det var driftige og foretagsomme Folk, hvoraf der endnu er talrige Efterkommere paa Lolland. Efter at have boet i Vindeby købte Christian Clausen en Gaard i Tirsted, der endnu er i Familiens Eje.

Den 23. December 1824 flyttede Jakob og Hustru med 2 Børn som Fæstebonde under Baroniet Sønderkarle ind i den Gaard i Nebbelunde, som endnu er i Familiens Besiddelse og ejes af Redaktør Jakobsens yngre Broders, Sognefoged *Johan Jakobsens Søn Christian Jakobsen*. Gaarden var meget gammel, og Jorden i daarlig Drift. Det var i de for Landbruget daarligste Aar, at det unge Par overtog den forsømte Fæstegaard, og Familien voksede, saa der efterhaanden fødtes Ægteparret 10 Børn, hvoraf dog 4 døde som helt smaa. Men der stilledes ikke store Fordringer til Livet dengang, man var vant til at nøjes med lidt. Jakob Pedersen og Kone havde et godt Helbred og sled med god Vilje og lagde i øvrigt deres Ve og Vel i Guds Haand. I 1853 købtes Gaarden for 5000 Rdlr., hvoraf 1200 Rdl. udbetaltes, medens Resten stod uopsagt i 30 Aar til 3 %.

De 6 af Ægteparrets 10 Børn, der naaede voksen Alder, var følgende:

Ingeborg, f. 17. Marts 1822, g. m. Væver Peder Pedersen i Nebbelunde. Begge døde i Januar 1885.

Ane Katrine, f. 29. November 1824, g. m. Gaardmand Hans Pedersen i Vejleby. Hun døde i Juni 1859.

Peder Jakobsen, f. 29. April 1826, g. m. Bodil Pedersen. Han fik 16 Tdr. Land af Fædrenegaarden, hvorpaa

der blev bygget til ham i 1856, men boede der kun i 3 Aar, saa døde han i August 1859.

Hans Jørgen Jakobsen, f. den 28. Februar 1833. Han fik Navnet Hans Jørgen efter den Mand, der havde boet i Gaarden, før Forældrene overtog den. Lærer og Redaktør. Død 7. August 1914.

Kristian Jakobsen, f. 4. Februar 1836, g. m. Sine Pedersen (f. $\frac{5}{8}$ 1836, d. $\frac{3}{4}$ 1912), fhv. Gaardejer i Nebbelunde.

Johan Jakobsen, f. 8. November 1838, gift i Aug. 1862 med Kathrine, født Larsen (f. $\frac{27}{8}$ 1838, d. $\frac{10}{8}$ 1910). Overtog Fædre gaarden i 1884 efter i 23 Aar at have boet hos Forældrene og deltaget i Driften. Sognefoged og Lægdsmand siden 1872, Forligsmægler siden 1875, Danebrogsmand. Sønnen Christian Jakobsen forpagtede Gaarden 1910, fik Skøde paa den 1914.

Efterhaanden som Forholdene bedredes, begyndte Jakob Pedersen at ombygge de usle Bygninger; det varede ikke længe, inden han fik bygget en ny Stald, som staar endnu. I 1836 opbyggedes det Stuehus, som ligeledes staar endnu (se Billedet S. 8). Det øvrige blev der lappet paa, indtil Børnene var voksne.

At Jakob Pedersen ikke blot var en udholdende Landmand, men ogsaa havde Ben i Næsen, viser en Fortælling om, hvorledes han optraadte engang, han leverede Tiendekorn paa Lungholm. Herremanden havde fundet paa, at der skulde være „Opmaal“ paa hver Tønde; men da Jakob kom med sit Korn, var der ikke Opmaal, da han syntes, at det stillede Forlangende var ureffærdigt. Ridefogden gjorde saa Vrøvl, men Manden fra Nebbelunde paastod, at der var, hvad der skulde være. Det ene Ord tog det andet, og det var nok lige ved, at Ridefogden havde faaet Klø. En saadan Optræden af en Fæstebonde var i de Tider næsten halsløs Gerning, og det kunde gerne være gaaet Jakob Pedersen galt, hvis ikke Pastor Schade, der var Familien en særdeles god Ven, havde reddet Situationen.

2. Jakob Pedersen og Hustru, Maren Christiansen, ved deres Guldbryllup 1871,
han 75, hun 72 Aar gammel

Jakob Pedersen og Hustru levede sammen i 58 Aar, troligt delende gode og onde Dage sammen. Den 15. Juni 1871 havde de Guldbryllup, og der blev da vist dem stor Ære saavel fra høje som lave. Hosstaaende Billede af de værdige gamle er taget ved Guldbrylluppet, da han var omtrent 75, hun 72 Aar gammel. De levede endnu sammen i 6½ Aar. Maren Pedersen døde den 27. Januar 1878 i sit 79. Aar, medens Jakob Pedersen, der ejede Gaarden lige til 1884, først døde 27. Oktober 1886, over 90 Aar gl.

Hans Jørgen Jakobsen, om hvem her skal fortælles, var en Tvilling, Tvillingsøsteren hed Kristine, og hun var en stor, kraftig Pige, medens Hans Jørgen var en lille, svag Stakkel, som ikke saa ud til at kunne leve. Imidlertid døde Søsteren, 2 Aar gammel, medens han efterhaanden voksede sig rask, skønt han som Dreng maatte gennemgaa alle Slags Børnesygdomme. Han begyndte sin Skolegang i Højris Skole, som ligger op imod Norre By (noget Nord for Nebbelunde). Han gik her altid hos Hjelpe-lærere, ialt 4—5. Den, der først øvede nogen Indflydelse paa ham, var en ung, livlig Københavner ved Navn *Madsen*; han var i Højris Skole i 2 Aar. Dernæst kom *Neble* (Fader til afd. Købmand Neble i Nykøbing F.), der underviste ham til hans Konfirmation.

Hans Jørgen havde fortrinlige Evner og stor Lyst til at læse, hvorfor han altid stod paa en god Fod med Læreren og blev fremhævet som et Mønster for de andre Skoledrenge, særlig blev hans Stile tit fremhævet for de andre. Hans Kammerater blev derover misundelige paa ham, saa han ikke havde Skolevenner. Derimod havde Pastor *Bojesen*, der dengang var Stedets Præst, en omtrent jævnaldrende Søn og Datter, med hvem han kom meget sammen. Venskabet med Præstesønnen *Peter Bojesen*, der senere blev Stadslæge i Aalborg, varede ved til deres Manddomsalder.

Ved Tiden, han skulde konfirmeres, indtraf en Hændelse, som nær havde gjort en brat Ende paa Hans Jørgens Løbebane. Han kom tit sammen med nogle Dreng

fra Rødby. De løb paa Skøjter og lavede en Ismølle (en Stang med en Slæde i Enden, der kørtes rundt om en Pæl i Isen). Under denne Leg kom Hans Jørgen for nær til Slæden; han blev kastet omkuld og forslog sig saa slemt, at han maatte bæres ind hos en Skorstensfejer i Rødby, hvor han laa en 8 Dages Tid og var saa daarlig, at han ikke kunde flyttes hjem. Hans ældste Søster Ingeborg var i den Tid ude at pleje ham, og han kom sig uden at faa Men af Slaget.

Efter sin Konfirmation i 1847 lærte han at spille Violin, dels i Hjemmet, dels i Maribo hos en Musiker ved Navn Holmstrup. Desuden forberedte han sig paa at komme paa Seminariet. Men saa kom Krigen 1848, og den ældste Broder Peder blev indkaldt; saa maatte Hans Jørgen foreløbig tage fat paa Landvæsenet, hvor han ogsaa hævdede sin Plads. Der blev med Rette sagt ved Afskedsfesten for ham som Redaktør: „Jakobsen har begyndt som Hovdreng, han har gjort hele Udviklingen med“. Børnene lærte dengang at arbejde og at lyde; men det maa tillige have været et godt og kærligt Hjem, den unge Mand opvoksede i. Han har selv senere vidnet, at han havde „lært Lydighed mod dem, der har Ansvar og Myndigheden, i den lave Bondestue“, hvorfra der endnu i hans ældre Dage udgik en Straaleglans, som gjorde hans Hjerter varmt.

Da Krigen var forbi, og den yngste Broder Johan var blevet konfirmeret i 1853, blev det saa bestemt, at Hans Jørgen igen skulde tage fat paa Bogen. Han blev forberedt til Seminariet dels af Lærer *H. J. Christoffersen*, der nu var Lærer i Højris, dels af Pastor *C. J. Schade*, der havde afløst Bojesen som Sognepræst. Det var særlig den sidste, som øvede Indflydelse paa ham. Jakobsen omtalte altid Schade som sin faderlige Ven, og denne vedblev at sige du til Jakobsen selv som gift Mand og Redaktør.

Hans Jørgen Jakobsen blev optaget paa Jonstrup Seminarium i Juli 1854, 21 Aar gammel. Seminariet styredes dengang af den kendte og ansete Professor *J. Jensen*, for hvem Jakobsen baade i Seminarietiden og senere nærede

den største Agtelse og Ærbødighed. Han udtalte ofte senere, at Professor Jensen var en udmærket Mand, der bl. a. havde lært ham at „tumle med Begreber“.

Selv om det første Aar paa Seminariet vist var strengt nok for den unge Landmand, arbejdede han sig snart her ligesom i Landsbyskolen ved sine Evner og sin Flid frem til Toppen. I de sidste 2 Aar var han sin Klasses Duks, og han blev dimitteret den 27. Juni 1857 med Karakteren „meget duelig“ og med Paategning om, at han havde vist meget godt Forhold og havde haft den betroede Stilling som „Opsynsmand“ blandt Kammeraterne.

Foruden af Forstanderen blev Jakobsen paa Seminariet stærkt paavirket af Biskop *Grundtvig*, hvis Prædikener han tog ind til København for at høre. Han blev stærkt religiøst vakt og skrev mange religiøse Breve til Hjemmet. Naar han var hjemme i Ferierne, vilde han gerne tale med Forældrene om, hvad der bevægede ham, og søgte at paavirke dem i samme Retning. Han, der i de Aar, han var hjemme efter Konfirmationen, havde spillet til Dans ved festlige Lejligheder, kunde nu ikke lide at danse eller spille Kort; ja, han syntes end ikke, det var rigtigt at spille paa sin Violin. Han erklærede sig for at være Grundtvigianer, hvad der dengang var noget ret kættersk. Hans Moder blev bange og troede, at han ikke kunde blive Skolelærer; hun klagede sin Bekymring for Pastor Schade, der dog trøstede hende og sagde: „Du skal ikke være bange, Maren“.

II.

Lærergerning.

Efter at have holdt Ferie hjemme et Par Maaneder, blev Jakobsen i August 1857 Hjælpelærer hos gamle Lærer *Munck* i *Græshave*, halvanden Mil Sydøst for Nakskov. Her virkede han omtrent et halvt Aar, og her gjorde han Bekendtskab med sin tilkommende Hustru *Magdalene Dorthea Pedersen*.

Dorthea Pedersen var født i Græsthavn den 22. April 1833, altsaa samme Aar som Jakobsen; men hun voksede op som Plejedatter hos Sognefoged *P. Lund* i Vesterborg*). En endnu bevaret Skudsmaalsbog vidner, at hun „med stadig Flid i 8 Aar“ har søgt Vesterborg Skole, hvor en af Vesterborg Seminariets og Biskop Boisens kendte Elever *L. Larsen* var Lærer. Han og *L. N. Boisen* (Biskopens Søn og Eftermand som Præst i Vesterborg) giver hende Attest for „meget gode“ eller „gode“ Kundskaber i de forskellige Fag. Hun blev konfirmeret den 11. April 1847 i Vesterborg Kirke.

Den Iver, hvormed Chr. D. Reventlow havde virket for Bøndernes Undervisning og Opdragelse, havde ikke indskrænket sig til Skolerne alene, han havde ogsaa opmuntret de unge til Husflid og nyttige Færdigheder. Hvert Aar maatte Godsets unge Piger møde oppe paa Pederstrup og vise deres Færdighed i at strikke og spinde. De flinkeste modtog saa Præmier af Greven. Denne Opvisning i kvindelige Arbejder holdtes endnu aarlig paa Pederstrup, og Dorthea Pedersen var med Sognets andre unge Piger oppe paa Herregaarden og viste deres Færdighed i at spinde.

Hun tilbragte endnu 3½ Aar efter sin Konfirmation i Vesterborg, der jo ligger i en af Lollands smukkeste Egne. Barndoms- og Ungdomslivet her bevarede altid sin Glans for hende, saa længe hun levede, og Minderne herfra var dem, hun helst dvælede ved. Den 1. November 1851 flyttede hun tilbage til sin Fødeby Græsthavn, hvor hun 6 Aar senere blev forlovet med den ny Hjælpelærer. Herom fortæller Redaktør Jakobsens Broder, Sognefoged *Joh. Jakobsen* i nogle Optegnelser følgende:

„Først i Januar Maaned 1858 blev han (H. J. Jakobsen — Kaldsbrevet er af 10. Januar) kaldet til Lærer i *Sjælstofte* og Kirkesanger i *Errindlev* Kirke (en Mil Sydøst for Rødby). Kaldsbrevet blev sendt til hans Hjem, og jeg maatte da af Sted paa Ryggen af en Hest med Brevet i Lommen;

*) Efter ham fik Redaktør Jakobsens Børn Navnet *Lund*.

jeg husker saa godt, at det var et slemt Regnvejr. Jeg kom til Skolen hen paa Eftermiddagen og vilde rejse straks igen; men det vilde han ikke have. Han viste mig sin højre Hånd, og der var kommen til at sidde en glat Ring paa hans ene Finger, saa jeg skulde selvfølgelig præsenteres for Familien. Fra den Dag blev der sluttet et Venskabskab mellem Familierne i Græshave og i Nebbelunde, som holdt for hele Livet. Min Broder fik sig en god og trofast Ægtefælle, som ved sin rolige og stille Vandel kunde lægge en lille Dæmper paa hans somme Tider lidt raske Gemyt.“

Da Jakobsen nu havde faaet fast Lærerembede, var der intet i Vejen for, at de nyforlovede kunde gifte sig, og i April Maaned 1858 stod Brylluppet i Græshave. I Sjælstofte virkede Jakobsen som Lærer i 6½ Aar, og her fødtes der Ægteparret 3 Børn. Han befandt sig vel blandt Befolkningen, der ogsaa satte Pris paa ham som Lærer, og den Tid, han tilbragte i Sjælstofte, er ikke glemt endnu. Mange ældre taler endnu med Glæde og Stolthed om, at de har gaaet i Skole hos Jakobsen, og i adskillige Hjem i Sognet er han og Hustru endnu i kærlig Erindring.

Embedet i Sjælstofte var imidlertid lille, og Stedet laa afsides. Han søgte derfor andet Kald. I September 1864 blev han kaldet til Lærer i *Lille Løjtøfte* og Kirkesanger i *Herredskirke* (omtr. 1 Mil Nord for Nakskov). Han virkede i dette Embede i 12 Aar til 31. December 1876.

Herredskirke var Hovedsognet med Præstegaarden, Lille Løjtøfte Anneks med Pastoratets eneste Skole. Det var en gammel, daarlig Bygning med en meget tarvelig Beboelseslejlighed. Men Løjtøfte laa mere paa Alfarvej, i Nærheden af Lollands største Købstad Nakskov, hvor der var flere Lærere og andre, som Jakobsen kom i Forbindelse med. Der var i denne Egn mere Liv og højere Luft, ogsaa mere Velstand blandt Beboerne, end i Errindlev Egnen. Her var mange Proprietærer, af hvilke Familien Jakobsen særlig kom sammen med Zachos paa Gammeleje og Petersens paa Sannegaard.

Men den, der fik størst Betydning for Jakobsen i disse

Aar, var Stedets Præst *Immanuel Barfod*, der var bleven udnævnt til Sognepræst i Herredskirke og Løjtofte i samme Aar som Jakobsen. Pastor Barfod var en dygtig Prædikant, der havde sine Kirker fulde hver Søndag. Der udviklede sig snart et hjerteligt Forhold mellem Præsten og Læreren, hvorom Jakobsen ofte vidnede mundtligt, og som det fremgaar af nogle Optegnelser, der er stillet til min Raadighed af I. Barfods Søn, Pastor *Andr. Barfod* i Raarup. Denne fortæller, at hans Fader tit udtalte sin Glæde over, at Skolen var i saa gode Hænder. Selv mindes han bedst Lærer Jakobsen fra Aarene 1869 og 70, da han opholdt sig hjemme for at blive undervist privat til Artium. Den unge Mand optoges stærkt af Jakobsen, i hvem der var Aand, og som altid var fyldt med noget, der brændte. Han fortæller morsomt, at han, naar han havde fri, listede over til Løjtofte Skole, hvor der aldrig manglede Gæstfrihed. „Naar jeg da sad og hørte paa Jakobsens Udviklinger, der kunde gaa fra det højeste til det laveste — en Tid var det f. Eks. Astronomien, der optog ham — kunde Døren gaa op og vor Huslærer træde ind; han vilde ogsaa gerne have lidt at vide. Og det traf sig flere Gange, at baade Fader, Huslæreren og jeg mødtes i Skolen“. Til Gengæld savnedes Jakobsen sjældent i Præstegaarden de lange Vintersøndage. — Ogsaa hos Barfods Efterfølger i Embedet, Pastor Krebs, kom Jakobsen meget.

Naar han saaledes kunde fængsle voksne af forskellig Alder, slutter Pastor Barfod, at han ogsaa maa have kunnet tale vækkende og fængslende til Børnene.

Lærer Jakobsen interesserede sig levende for at faa oprettet en Skole for de dygtigste Drengene, der kunde lære mere, end Landsbyskolen bød paa. Han og Sognepræsten talte meget om den Sag. Et Par oplyste Gaardmænd *Erik Larsen* fra Nabosognet Utterslev, der havde været opstillet som Rigsdagskandidat i Nakskov, og *Jørgen Steffensen* fra Herredskirke, der blev valgt som konservativ Rigsdagsmand i Kredsen, droges med ind i Forhandlingerne om denne Efterskole, som var noget helt nyt dengang.

Omsider lykkedes det at bringe Midler til Veje til Skolens Oprettelse. Der blev købt et lille Hus tæt ved Løjtofte Skole, og der blev antaget en Lærer *Jørgensen* til i Forbindelse med Jakobsen at lede Undervisningen. Skolen kom da i Gang 1872 eller 73, men den havde kun meget faa Elever — det højeste, den naaede, var 6—7 Drengene —, og den bestod kun kort. Da Jakobsen i Slutningen af 1876 blev antaget som Stiftstidendes Redaktør, blev Jørgensen hans Eftermand i Embedet, og dermed er Skolen vist gaaet stille i Graven.

Det er forstaaeligt, at en saa aandslivlig og virkelysten Mand som Jakobsen let kom

til at deltage i Politiken. Jakobsen var Højremand, som saa mange af Datidens Gaardmænd paa Lol-

land-Falster; han havde altid — efter Broderen Sognefoged Jakobsens Vidnesbyrd — fulgt meget med i Politik og begyndte nu at skrive politiske Artikler i „Nakskov Avis“, der i disse Aar redigeredes af *Kjeldskov*, og efter dennes Død af en Lærer *Julius Jensen* i Nakskov. Særlig efter at den sidste var blevet Redaktør, var Jakobsen en flittig Medarbejder, og hans Navn blev derved kendt ud over den nærmeste Egn.

3. Fra venstre til højre: 1) Lærer Julius Jensen, Redaktør af „Nakskov Avis“ (død). 2) Lærer H. P. Jacobsen, Nakskov, senere Skoledirektør i Rønders, R. af D. 3) Lærer H. J. Jakobsen, L. Løjtofte, senere Redaktør af „L.-F. Stiftstid.“, R. af D. 4) Student Andr. Barfod, nu Sognepræst i Rørup ved Horsens

I Sommeren 1876 døde saa Redaktør *Chr. Jørgensen*, der i mange Aar havde ledet „Lolland-Falsters Stifts-Tidende“ og ofte indtaget en vakkende politisk Holdning*). Ejerinden, Enkefru *Laub* ønskede nu at sælge Bladet og overdrog Overretssagfører *Andresen*, Nykøbing, at afhænde det. Stiftets Gods- og Lensbesiddere besluttede da at sikre sig Bladet som Organ for Højre og overdrog efter forudgaaet Samraad Udenrigsminister, Baron *Rosenørn-Lehn* og dav. Etatsraad *E. Tesdorpf* at afslutte Købet, der fandt Sted i Juli 1876. Senere dannedes Ejer-Konsortiet, hvortil foruden de ovennævnte hørte Grev *Frijs*, Juellinge, Grev *Raben Levetzau*, Aalholm, Baron *Bertouch-Lehn*, Lungholm, og Etatsraad *Jørgensen*, Søholt.

Det gjaldt nu om at finde en dygtig og paalidelig Redaktør. Jakobsen havde ved sine Artikler i „Nakskov Avis“ gjort sig kendt som en ivrig og skrivedygtig Højremand, og han meldte sig som Ansøger til Redaktørposten, der ogsaa attraaedes af andre, t. Eks. dav. Lærer *Jens*

*) *Chr. Jørgensen* redigerede „Stifts-Tidende“ 1845—1876. Denne, der oprindelig var et Fattigmandsbarn, havde ved sin Flid og Dygtighed svunget sig op fra Sætter til Redaktør. Han giftede sig senere med en Søster til Ejerinden, Fru *Laub*, og blev derved Part-haver i Forretningen. *Jørgensen* var Folketingsmand, først for Maribo-, senere for Nykøbing-Kredsen i Halvtredserne, derefter Landstingsmand fra 1859 til 1866. Han ledede omkring Midten af det 19. Aarhundrede „Stifts-Tidende“ som Organ for det national-liberale Parti, senere under Forhandlingerne om den gennemsete Grundlov tog „Stifts-Tidende“ og *Jørgensen* paa Rigsdagen Parti mod Ændringerne og svingede over imod Venstre. *Chr. Jørgensen* søgte i sin senere Redaktørtid at indtage et uafhængigt Standpunkt, Bladet optog Artikler fra begge Lejre, og dets politiske Holdning var ofte uklar.

Derimod var Bladet afgjort venlig stemt overfor den ny Retning i Litteraturen i Begyndelsen af Halvfjerdsenerne. Redaktør *Jørgensen* var selv stærkt litterært interesseret. Hvert Aar kom *Kr. Mantzius* og *S. Schandorph* og besøgte ham, og da fejredes glade Symposier i Haven (se Billedet S. 25). De laa i Græsset eller sad i Lysthuset med adskillige Flasker Vin for sig, og da kunde *Jørgensen* blive saa „hoppende glad“. Han døde pludselig under et Ophold i København.

4. Redaktør Jakobsen og Hustru 1871,
altså mens de endnu boede i Lille Løjtoft:

Langkjær i Østofte. Jakobsen henvendte sig til Provst *Wegener* i Halsted, der af Ejerne havde faaet overdraget at se sig om efter en Mand, der egnede sig til Stillingen, og han skaffede sig gode Anbefalere i sin gamle Ven, Pastor *Schade*, Nebbelunde, der havde været Lærer for Udenrigsministeren, og i Pastor *Im. Barfod* (da i Vaabenssted), som fra sit tidligere Ophold i Nykøbing stod i Forbindelse med Etatsraad Tesdorpf. Ved disse Præsters Indflydelse hos Køberne af Stifts-Tidende lykkedes det da Jakobsen, der selv ikke laa paa den lade Side i sit Arbejde for at faa Pladsen, at gaa af med Sejren. At Pastor Barfod ikke har haft mindst Indflydelse herpaa, fremgaar af, at Jakobsen altid særlig takkede Tesdorpf for sin Stilling, og denne, der sad som Medlem af Bestyrelsen til sin Død i 1889, viste altid Jakobsen Tillid og svigtede ham aldrig.

H. J. Jakobsen ansattes da paa gunstige Vilkaar i Slutningen af 1876 som Redaktør af „Lolland-Falsters Stifts-Tidende“ og som Bestyrer af Trykkeriet. Bestyrelsen kunde ifølge Kontrakten ikke blande sig i Bladets redaktionelle eller administrative Ledelse. Ejerne kunde intet Ansvar gøre gældende overfor Artikler, der var optaget med Billigelse af deres Tilsynsmand (Pastor *Koch*, Skelby, senere Provst i Glostrup). Under Redaktøren forestod en af Ejerne antaget Faktor Arbejdet i Trykkeriet, i de første 8—10 Aar var *Iversen*, derefter *Skaarup* Faktor. Som Konsortiets juridiske og økonomiske Tillidsmand fungerede Overretssagfører *Th. Andresen*.

Inden vi forlader Løjtøfte Skole skal kortelig gøres Rede for Jakobsens Familieforhold. Foruden de 3 Børn, som fødtes i Sjælstøfte, fik Ægteparret endnu 5 Børn, fødte i Løjtøfte, saaledes at der var ialt 8 Børn, 4 Sønner og 4 Døtre. Af disse døde imidlertid 2 Drengene som smaa under en Skarlagensepidemi.

De 6 overlevende Børn er følgende:

Julius Jens Lund Jakobsen, født 20. Marts 1859 i Sjæls-

tofte, g. m. Louise, f. Hansen, D. af afd. Hotelejer H. By-
og Herredsfuld­mægtig i Nykøbing F. (siden 1881, fra 1887
Førstefuld­mægtig).

Mathilde Jakobsen, f. 29. Maj 1861 i Sjælstofte. Ugift.
Lærerinde ved Nykøbing kommunale Skolevæsen fra April
1888—April 1914. Nu pensioneret.

John (Hans) Peter Jakobsen, f. 22. Maj 1863 i Sjælstofte.
Driver Forretning med Byggematerialier i Seattle, St. of
Wash., U. S. A. Dansk Vice-Konsul til Novbr. 1914. R. af D.

Signe Høyer, f. 15. Aug. 1865 i Lille Løjtifte. Driver
Broderiforretning i Nykøbing F. og Saks­købing. *død 20. Juni 1916*

Kristine Andersch, f. 1. Decbr. 1878. Ansat ved Tele-
grafstationen i Nykøbing F. 1895—1906. Gift April 1907
med Fabrikant Georg Andersch i Berlin, der 1911 flyttede
til Silkeborg, men fra Nytaar 1915 atter bor i Berlin. *død i Marlow*

Johanne Lund Jakobsen, f. 27. Januar 1875. Ugift. Læ-
rerinde ved Kolding højere Almenskole siden 1. Aug. 1904. *død i Marlow*

død i Kolding 14. December 1918.

III.

Redaktør af Lolland-Falsters Stifts-Tidende.

1. Januar 1877 rykkede saa Landsbylæreren fra Ka-
tedret op paa Redaktørstolen ved Stiftets mest ansete Blad.
Det var et stort og voveligt Spring for en Mand med en
stor Børneflokk at opgive en fastlønnet, omend beskeden
Stilling og kaste sig ind paa et nyt, delvis ukendt Felt.
Det manglede ikke paa Misundere og skadefro Tilskuere.
Ja, selv Jakobsens Venner, der havde anbefalet ham, næ-
rede Betænkeligheder, som det kommer frem i et Brev fra
Pastor Schade mange Aar efter. Han skriver (1886), at
det glæder ham, at J. vedblivende er tilfreds i sin Stilling,
og det saa meget mere, „da jeg i sin Tid, som du vel
erindrer, frygtede for, at du skulde komme til at fortryde
denne Forandring i din Livsstilling, og at du navnlig saavel
paa Grund af dine politiske Principper som af din Stilling
til Godsejerne stadig vilde blive udsat for drillende Angreb“.

Disse udeblev da heller ikke. Redaktør Jakobsen har

selv senere (1889) udtalt, at „det var Synd at sige, at Befolkningen i sin Helhed var særlig glad over, at Stifts-Tidende var gaaet over i Godsejernes Hænder“; han maatte tit finde sig i at blive nævnt som „den, der har den Ære at staa bagpaa Godsejerbladet“. Desuden var det politisk en stærkt bevæget Tid. Estrups Kamppolitik var lige indledet, og 1877 var jo det første Provisorieaar. Der var ogsaa andre Indvendinger mod Stifts-Tidende i Jakobsens første Redaktørtid. Foruden at gøre Bladet til et støt og pligtro Højreblad havde han — i Overensstemmelse med sin Anskuelse om et Dagblads Nytte — faaet tildelt den Opgave gennem Stifts-Tidende at udbrede god og sund Oplysning blandt Befolkningen. Det gjorde, at mange fandt det for alvorligt og kedeligt, saa der en Tid var en Plan i Gære i Nykøbing om at oprette et Blad, der kunde tage Parti midt imellem Højre og Venstre og derhos være ganske anderledes morsomt.

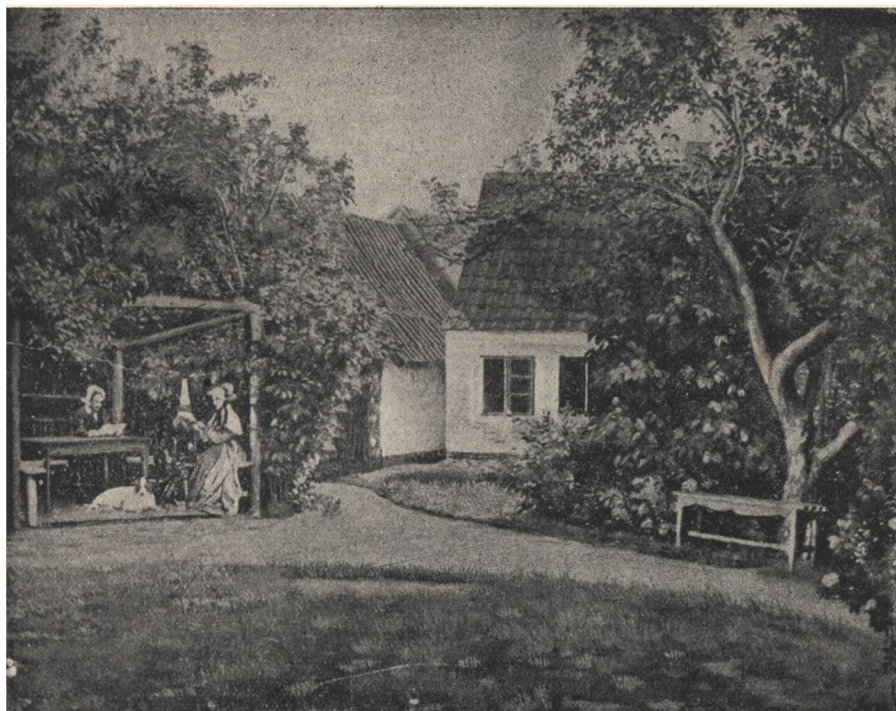
Den ny Redaktør tog imidlertid fat med friske Kræfter og trøstigt Mod. Det store, smukke, dagligt udkommende Blad, som vi kender det fra Jakobsens senere Tid, var ved hans Overtagelse kun et femspaltet Blad, udgaaende 5 Gange ugentlig og et Par Dage endda kun med halve Numre. Fra 1877 udgaves det straks 6 Gange ugentlig, og efterhaanden forsvandt ogsaa de halve Numre.

For at bringe Stifts-Tidende paa Højde med Tidens Krav var det imidlertid nødvendigt at faa bedre Maskiner og tilvejebringe ny og større Arbejdslokaler.

Stifts-Tidende havde hjemme i den røde Bygning i Frisegade i Nykøbing. I Forhuset havde Redaktøren Privatlejlighed, og her fandtes Redaktionskontoret i et Værelse til Gaarden; i et andet Værelse til Gaarden var der desuden ved Jakobsens Overtagelse af Bladet Ekspeditions-kontor. Sætterier og Trykkerier var derimod i en gammel Bagbygning ud til Haven, vist opført omkr. 1830*).

*) Den følg. Beskrivelse af Stifts-Tid.s gl. Trykkerier er efter nogle Optegnelser af Typograf A. Boesen og enkelte Meddelelser af Redaktør Jakobsens Familie.

Den Del af Bygningen, der ses paa hosstaaende Billedet, er selve Trykkeriet. Loftet her var saa utæt, at Maskinmesteren hvert andet eller tredje Aar maatte tapetsere det med blaåt Konceptpapir, for at ikke for meget Støv skulde falde ned i Hovedet paa Sætterne. Der var lavt til

5. Stifts-Tidendes Have og Trykkeri før Opførelsen af den ny Trykkeribygning (i 1881—82). Selve Trykkeriet fandtes i et 3 Fags Lokale, hvoraf de 2 Vinduer ses. Damen, der læser, er Ejerinden, Fru Laub, Enke efter Redaktør Laub (død 1845). Den anden Dame, som spinder, er Fru Jørgensen, gift med Bladets dav. Redaktør Chr. Jørgensen og Søster til Fru Laub. Billedet er efter et Maleri.

Loftet, som var lagt paa store, nedhængende Bjælker som i gammeldags Bondestuer, saa Luften i et saadant Arbejdslokale var alt andet end god. Ogsaa Gulvet var meget medtaget af Slid og Ælde. Bladets første Faktor under Jakobsen, *Iversen*, havde som Sætter staaet saa mange Aar paa samme Sted, at der var gaaet Hul i Gulvet. Iver-

sen protesterede for Resten mod som Faktor at blive overført til Kontoret og føre Regnskab, som hidtil ikke var blevet ført. Dog lykkedes det snart Redaktøren at gøre den brave Mand forstaaeligt, at det var nødvendigt, og Iversen beklædte Faktorposten en halv Snes Aar og blev Jakobsen en trofast Ven.

Den daværende „Hurtigpresse“ i Trykkeriet var anskaffet 1856 ved Bladets 50 Aars Jubilæum. Driftskraften blev afgivet af gamle Hans Larsen (ses paa Billedet med Bladets Personale), en Tid hjulpet af en anden Mand, Lars Hansen. Som Følge af Haandkraften var Hurtigheden just ikke stor, men til Gengæld saa meget paalideligere. Foruden denne Maskine fandtes endnu en Haandpresse af ældre Dato. Og som en ærværdig Fortidslevning fandtes i et Hjørne af Sætteriet (ud mod Gaarden) en gammel Træpresse, der til Tider benyttedes til at presse Papiret, efter at det var fugtet, og inden der blev trykt paa det. Ved denne Glatning af Papiret blev Trykket saa meget pænere i Pressen.

Det stod Redaktør Jakobsen klart, at Arbejdslokaler og Maskiner lod meget tilbage at ønske, og at en snarlig Forbedring var en Nødvendighed. Efter mange Forhandlinger med Bladets Ejere var han kommen saa vidt, at han ved Stifts-Tidendes 75 Aars Jubilæum i 1881 kunde meddele i en Artikel om Bladets Udvikling i de forløbne Aar, at „nu er en hel ny Bogtrykkeribygning under Opførelse, hvor der vil blive anbragt endnu en Hurtigpresse og andre Maskiner efter de Krav, som Nutiden stiller, og som afgiver Plads til en dertil svarende Arbejdsstyrke“.

I 1882 stod da en ny 2-Etages Bygning færdig; den var opført i Haven nogle faa Alen fra den gamle Bygning, hvor Arbejdet med Avisens Trykning gik sin Gang, medens den ny byggedes. Den gamle Trykkeribygning blev saa solgt til Nedbrydning for 200 Kr.

Samtidig med, at den ny Bygning toges i Brug, blev Maskiner og andet Materiel for en stor Del fornyet, saa Bladets Format kunde udvides. Som Drivkraft for Hurtig-

pressen gik man nu ogsaa fra Haandkraft over til Anvendelse af en Gasmotor, ligesom ogsaa Gasbelysning holdt sit Indtog i Trykkeriet. I Sætteriet vedblev man dog at arbejde med Petroleumslamper, idet Lyset fra disse ikke trættede Øjet saa meget som Gaslyset.

I Slutningen af Halvfjerdserne og Begyndelsen af Firserne gav Stifts-Tidende Udkomme til 13—14 Familier, hvoraf en halv Snes faste Typografer. Senere voksede Personalet yderligere. Paa Billedet S. 28 ses 19, der arbejdede i Bladets Tjeneste.

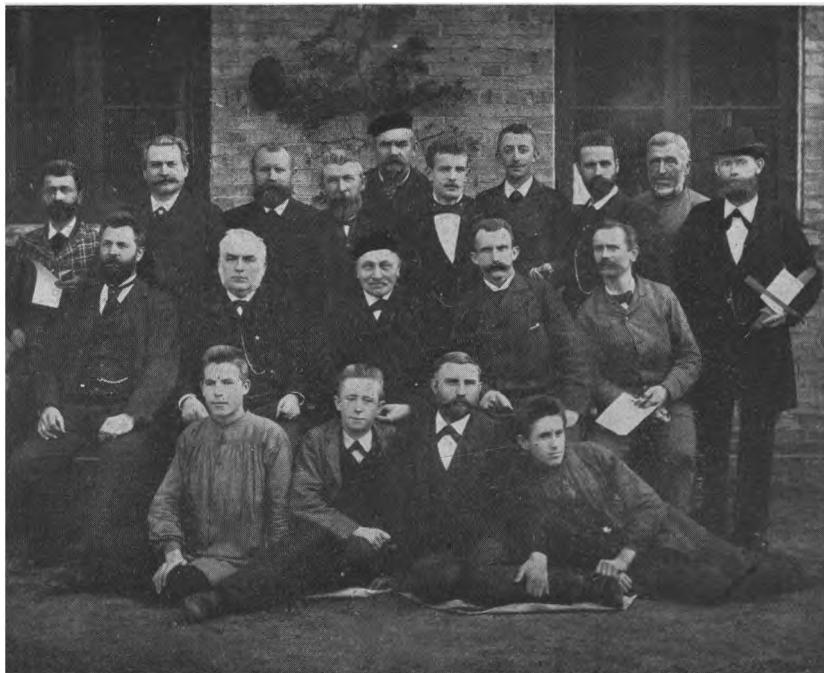
Efter Nybygningen og Nyanskaffelserne kunde Stifts-Tidende saa i Firserne udgaa som et bredt 6-spaltet Blad med fyldigt Indhold og i smukt Udstyr. Denne Udvidelse skete endda Side om Side med en Nedsættelse i Abonnementsprisen. Denne var fra 1877—82 10 Kr. aarlig, men nedsattes 1883—86 til 8 Kr. og fra 1887—82 endog til 4 Kr. aarlig (alt foruden Postpenge). Fra 1893 forhøjedes Abonnementet rigtignok igen til 6 Kr. aarlig netto.

Da „*Nakskov Avis*“ ikke kunde klare sig, overtog Stifts-Tidendes Ejere Bladet, og Jakobsen var Udgiver og Redaktør af begge Blade fra $\frac{1}{4}$ 1882— $\frac{1}{4}$ 1887.

For at yde sin Del til, at Bladet kunde holde Balancen med denne lave Abonnementspris, lagde Redaktør Jakobsen selv et stort personligt Arbejde ind i den daglige Ledelse. Fra 1877—87 førte han selv Hovedbogen og af lagde det aarlige Hovedregnskab, og han hjalp sig til Sommeren 1895 uden Redaktionssekretær. Herved sparede han i Aarenes Løb Bladet for en Udgift af flere Tusinde Kroner.

Naar Overskudet trods Bladets Billighed hele Tiden var godt, gennemsnitlig 5—6000 Kr. aarlig eller omtrent 6 % af den oprindelige Indskudskapital (94,000 Kr.), saa ligger det foruden den gode administrative Ledelse i en stærk Stigning af Holdernes Antal og af Annonceindtægten. Ved Jakobsens Overtagelse af Redaktionen havde Stifts-Tidende godt 1700 Holdere og steg jævnt til 1884, da det naaede op over 2000. I de følgende Aar — Provi-

sorietiden — steg Abonnenttallet stærkt og nåede sit højeste i 1892 (3600 Holdere). Derefter gik det atter noget ned og svingede i Aarene 1893—1901 mellem 2500 og

6. *Stiftstidendes Personale i Slutn. af 1890'erne.*

- Øverste Række fra venstre til højre: 1. Anton Hansen. 2. A. Boesen. 3. Nygaard. 4. Gl. Olsen. 5. Charles Andersen (død for flere Aar siden). 6. Edvard Skaarup (nu i København). 7. Chr. Justesen (Bogtrykker i København). 8. Lorenzen (død). 9. Gl. Hans Larsen (død). 10. Henningsen.
2. Række fra venstre til højre: 1. Faktor Skaarup (død Oktbr. 1914). 2. Bogholder P. Jensen (død). 3. Redaktør Jakobsen (død). 4. Redaktionssekretær Willemoes (nu Redaktør af „Ribe Stiftstid.“). 5. Schou (bor nu i Hellerup).
- Nederste Række: 1. Aage Rasmussen (nu i København). 2. Lars Kamper (nu ved „Sydsjællands Venstreblad“, Næstved). 3. Maskinmester Andersen (død). 4. Ludvig Jensen

3000 Abonnenter. En Tredjedel af Holderne var Byboer, de to Tredjedele boede paa Landet.

Det var altsaa Kampaarene, som særlig bragte Bladet Opgang.

IV.

Jakobsens politiske Ledelse af Stifts-Tidende.

I de første Aargange af Stifts-Tidende efter Overtagelsen af Redaktionen skrev Jakobsen ikke mange politiske Ledere, derimod har Bladet mange *polemiske Korrespondancer* fra København om de *politiske Forhold*, og mange Politikere fra Øerne sendte Bladet Artikler. Særlig indfor og efter de mange Folketingsvalg i Firserne gik det livligt til. Under Ministeriet Estrup var der ikke færre end 6 Opløsningsvalg, i 1881 opløstes Folketinget to Gange med to Maaneders Mellemrum, ved det sidste af disse (26. Juli) blev der i Maribo Amt valgt ene Venstremænd, idet Højre tabte Maribo og Nakskov Kredsene.

Af kendte Mænd, der i disse Aar jævnlig skrev politiske — til Tider ogsaa andre — Artikler i Stifts-Tid., kan nævnes dav. Folketingsmand, Pastor *P. M. Lund*, Overlærer *Hans Rasmussen*, Skoleinspektør *Jens Langkjær*, dav. Overretssagfører *P. G. C. Jensen* (navnlig en længere Polemik om de da opkommende Brugsforeninger), Kaptajn *Martin Madsen* („Nitram“) m. fl. Ogsaa adskillige Gaardmænd leverer politiske Indlæg i Stifts-Tid.

I det hele staar Bladet i den livligste Forbindelse med hele Stiftet, det havde Medarbejdere og Meddelere i Købstæderne og paa Landet, men der er endnu i Begyndelsen af Firserne meget lidt Nyhedsstof i Forhold til Bladene nu til Dags. Som et Blad, der havde en stor Læsekreds paa Landet, behandler Stifts-Tid. derimod Landbrugsforhold indgaaende. I sine omhyggelig udarbejdede Aarsoversigter kommer Red. Jakobsen ogsaa ind paa Landbrugets Kaar, t. Eks. de dalende Korn-, Kvæg- og Sukkerpriser i Midten af 80'erne, Prøvelsesaaet 1888 for Lolland-Falsters forholdsvis unge Roesukkertilvirkning o. s. v. Han priser Andels- og Fællesmejerierne, hvorved ikke alene de større, men ogsaa de mindre Jordbrugere kan afhænde deres Smør til de højeste Priser paa det engelske Marked. Han ønsker, at det vil lykkes Svineslagterierne at hæve deres Produkter til lignende Anseelse. — Forstander *la Cour*, Næsgaard,

og andre skriver Landbrugsartikler i Stifts-Tid., og der findes udførlige Referater af Forhandlinger i Maribo Amts økonomiske Selskab. Da det den 27. Oktober 1884 var 75 Aar siden dette Selskabs Oprettelse, giver Jakobsen i en Redaktionsartikel en udførlig Redegørelse for dets Udvikling og Virksomhed.

I 1884 spiller Forhandlingerne om *Andels-Sukkerfabriken i Nykøbing* og Striden mellem dennes Tilhængere (Etatsraad *Tesdorpf*, Ourupgaard) og „De danske Sukkerfabriker“ (*Tietgen*) en betydelig Rolle. For at spænde Ben for Andels-Sukkerfabriken fremkommer De danske Sukkerfabriker med Tilbud om Anlæg af en Sukkerfabrik ved Nykøbing med en Række Saftstationer paa Falster og Østlolland; men allerede den 30. Januar 1884 holdtes det stiftende Møde om Andelsfabriken, hvor *Tesdorpf* giver en Redegørelse for Planen og vælges til Formand for Repræsentantskabet, hvortil ogsaa vælges flere jævne Landmænd. Saa begynder en lang Polemik mellem Andelsfabrikens og De danske Sukkerfabrikers Tilhængere. Til de sidste hørte bl. a. Erh. Frederiksen og flere Proprietærer paa Falster. Stifts-Tid. giver Plads til Indlæg fra begge Sider; men at dens Redaktør ganske naturligt staar paa *Tesdorpf*s Side, ses af, at en Artikel fra *Tietgen* sendes *Tesdorpf* til Besvarelse, inden den gaar i Bladet, og at dette hævder, at Etatsraad *Tesdorpf* er den rette Mand til at fremme Andels-Sukkerfabriken.

Det sidste viste sig jo ogsaa at være Tilfældet. Allerede paa et tidligt Tidspunkt havde *Tesdorpf* erklæret, at Andelsfabriken var sikret, og den 27. August 1884 fremkommer Udvalget for „Falsters Sukkerfabrik“, der af De danske Sukkerfabriker var paabegyndt i Nykøbing, med Meddelelse om, at Arbejdet udsættes indtil videre paa Grund af de vanskelige Forhold; Arealtegnerne stilles derfor frit med Hensyn til den 10-aarige Forpligtelse. Dermed opgav De danske Sukkerfabriker at bygge Fabrik i Nykøbing, medens Andels-Sukkerfabriken sammesteds som bekendt blev til Virkelighed.

Ogsaa andre Forhold i Stiftet har Redaktør Jakobsens Interesse. I Maj 1884 skriver han en Leder om *Lolland-Falsters Forbindelser med Omverdenen*, hvorom han først taler om de betydelige Værdier, som Sukkerindustrien har tilført disse Øer; han haaber, at de store Interesser, her mødes, efterhaanden vil jævne Uoverensstemmelserne, saa at Strømmene maa mødes i en ihærdig, dygtig Kappelstrid om paa bedste Maader at udnytte de nye Kilder (herved sigtes naturligvis til Striden mellem Andels-Sukkerfabriken og De danske Sukkerfabriker). Derefter gives en Oversigt over Udførselsforholdene, Stiftets Havne og Jærnbaner. Der tales om den nye Forbindelse fra Jylland over Svendborg til Nakskov, der dog først vil faa sin rette Betydning, naar der bygges en Jærnbane tværs over Langeland, og en anden Bane føres fra Nakskov ud til Taars (Banelinier, der først er blevet virkeliggjort i de sidste Aar). Langt vigtigere er dog den ny *Adgang til Tyskland*, der om et Aarstid (det skete i 1886) vil blive aabnet for Danmark over Gedser—Warnemünde til Berlin. Derved vil der ikke blot blive aabnet for Turiststrømmen fra Tyskland, men der vil ogsaa blive rig Lejlighed til at udføre Varer fra Lolland-Falster til Tyskland. Hvad der afsendes Kl. 10 om Aftenen, kan næste Morgen være paa Markedet i Berlin.

Ved at pege paa disse Udviklingsmuligheder viste Redaktør Jakobsen et Fremsyn, som senere er blevet til Virkelighed.

Men det var ikke nok at have faaet Banelinien forlængt fra Nykøbing til Gedser og derefter *Postdampskibe* fra Gedser til Warnemünde. Med den stigende Person- og Godstrafik opstod senere Kravet om en *Dampfærgeforbindelse* til Tyskland, og Stifts-Tidende arbejdede ogsaa ivrigt for denne. Redaktør Jakobsen havde den Glæde inden sin Afgang som Redaktør at se Lovforslaget herom vedtaget, selv om Dampfærgerne fra begge Sider først kom i Gang et Par Aar senere (1903).

Efter Valgnederlaget i Juli 1881 maatte Højre for at søge at genoprette dette skaffe sig en bedre og fastere

Organisation, der kunde tage sig af Agitationen. Der danedes Højrevælgerforeninger i alle Byer, og samtlige Valgkredse i Stiftet sluttede sig sammen under en fælles Bestyrelse, der henvendte sig til Organisationen i København om Talere, som ved saglige Foredrag kunde bringe Højres Anskuelse ud blandt Befolkningen. Formanden for Stifts-Tidendes Bestyrelse, dav. Etatsraad *Tesdorpf*, og Redaktør Jakobsen var blandt de ivrigste i dette Organisationsarbejde. Der holdtes jævnlig politiske Møder, som navnlig i Saksøbing, Maribo og Nakskov samlede et betydeligt Antal Tilhørere; lidt mere trægt gik det med Arbejdet paa Falster, hvor Folketingsmand *R. Clausen* og Redaktør *Jordan* i Nykøbing og Red. *Slengerik* i Stubbe-købing gennem deres Blade havde betydelig Indflydelse.

Indfor Folketingsvalget i 1884 gik en livlig Agitation saavel i Bladene som paa Vælgermøder omkring i Stiftet. Det lykkedes dog kun Højre at tilbageerobre den ene af de tabte Kredse, nemlig Nakskov, hvor Højremanden, Herredsfuldmægtig Weeke sejrede over Venstremanden, Lærer Jørgensen, med 16 Stemmers Flertal, hvorimod Venstre beholdt Maribo, idet den meget angrebne „Dr. phil.“ Wederkinch-Madsen her sejrede over Borgmester Sørensen, Rødby.

I *Provisorieaaret 1885* naaede det politiske Røre sit Højdepunkt, og Bølgerne gik højt paa Lolland-Falster ligesom i det øvrige Land. Allerede i Januar har „Folketidende“ Artikler om Riffeforeningerne, og der holdtes Riffelmøder paa Falster med Redaktør Jordan og Redaktionssekretær Lyngby, Vordingborg, som Talere. Riffeforeningerne skal være Forsvarsforeninger imod en eventuel Revolution fra Højre („dersom Højre skulde vove at gøre Oprør og Statskup“). „Regeringen vil gaa udenfor Grundloven, men vi skal vise den, at vi ikke vil taale det. Regeringen vil vige tilbage for Riffelen“, hedder det paa et Møde i Eskildstrup. Paa et Møde i Sdr. Kirkeby i April sagde Folketingsmand *R. Clausen* (efter Stifts-Tidendes Referat), at Regeringen endnu ikke havde naaet at væde Københavns

Brostene med Blodet af danske Mænd. Skønt Clausen benægtede at have udtalt sig saaledes, blev han sat under Tiltale, ligesom ogsaa Redaktørerne Jordan og Slengerik tiltaltes. Stifts-Tidende hævder, at Riffelringenes oprørske Tendens vist ingen Steder findes præciseret sa tydeligt som i „Folketid.“

Højre laa heller ikke ledigt. Den 1. April optages hele Forsiden i Stifts-Tid. af et Opraab om *frivillig Selvbeskatning* til Fædrelandets Forsvar fra en Komité for Nykøbing og Falster i Tilslutning til Hovedkomitéen i København. Blandt Underskriverne findes ogsaa Redaktør H. J. Jakobsen og By- og Herredsfuldægtig J. Jakobsen (sidstnævnte Komitésekretær sammen med Amtsfuldægtig Oluf Jensen). Der danner sig snart flere andre Lokalkomitéer til frivillig Selvbeskatning til Fædrelandets Forsvar.

I Maj begyndte *Berg* og *N. I. Larsen* en Række politiske Møder rundt om paa Lolland-Falster, og de ledsages og støttes paa flere af Møderne af *Nielsen Grøn* og *Rasmus Clausen*. Paa flere af Møderne, som i Nakskov og Horreby paa Falster, var der omkring et Par Tusinde Mennesker til Stede. Som en Modvægt mod disse lod saa Højre i Juni Maaned afholde en Række Møder i Stiftets Købstæder med Folketingsmændene *N. Andersen*, *L. Dinesen*, *Joh. Hage* og Kaptajn *Bille* som Talere, og Bestyrelsen for Maribo Amts Højreforening optræder som Indbydere til Møderne, der desuden anbefales i en forsonlig stemt Spidsartikel i Stifts-Tid.

Navnlig *Mødet i Lindeskoven* ved Nykøbing blev „et af de interessanteste, der nogen Sinde er holdt her paa Øerne“, som Stifts-Tid. udtrykker sig, og den 9. Juni 1885 var vist den mest bevægede Dag i Redaktør Jakobsens Redaktørtid. Referatet strækker sig over flere Numre af Bladet. Medens Stiftets Venstreblade ellers havde fraaraadet sine Meningsfæller at deltage i Højres Møder i de lollandfalsterske Valgkredse, havde Redaktør Slengerik ladet Dagsbefaling udgaa til Nordfalstringerne om at møde i Lindeskoven og forstyrre Højres Møde, som det hedder

i Stifts-Tid.s Referat; Højre skulde nok faa at vide, „hvor David købte Øllet“. Da Politimesteren i Nykøbing frygtede, at der planlagdes Uroligheder, fik han igennem Amtmanden og Justitsministeriet udvirket, at der til Nykøbing afgik 29 Politibetjente og 2 Overbetjente af Københavns Politi under Ledelse af Politiassistent Korn. Højreforeningens Bestyrelse, der havde faaet Underretning om Overrumplingen, opfordrede sine Meningsfæller til at give talrigt Møde, og ved Løbesedler fra „Folketid.“ meddeltes, at der til Mødet var tilkaldt 30 københavnske Politibetjente, og at en Jyderup-Affære tilsigtedes, hvorfor man anmodede „tilstedekomende Oppositionsmænd om at undgaa enhver Anledning til Sammenstød med Politiet“.

Kl. 4¹/₂ aabnede Overretssagfører Andresen Mødet, der talte 4000 Mennesker. En Skare Venstremænd saas til Højre for Talerstolen, men Højre fylkede sig nærmest omkring denne og var i Flertal. Først talte de fire indbudte Højre-Talere, Folketingsmændene Joh. Hage, Lars Dinesen og N. Andersen og Kaptajn Bille. Derefter havde Dyrklæge Jeppesen og Folketingsmand R. Clausen Ordet fra Venstres Side og udtalte sig begge ret moderat. Men saa kom Redaktør *Slengerik*, der spurgte Forsamlingen, om den vilde bekæmpe Provisoriet, og bad dem, der vilde, om at række Hatten i Vejret. Han „vilde ikke forhandle med de Herrer, der sparker os i Ansigtet“ og opfordrede derefter Venstremændene til at forlade Mødet, hvorefter en Tredjedel af Forsamlingen trak sig tilbage, medens Resten — ogsaa en stor Del Venstremænd — blev tilbage og sluttede sig nærmere om Talerstolen. Nordfalstringerne kørte til Hotel „Royal“, ledsagede af en Del af Politibetjentene, og holdt her et Slags Møde, hvor Slengerik skal have udviklet stor Veltalenhed.

Der blev saaledes ikke noget af den paatænkte Forstyrrelse af Mødet, selv om Hage og Dinesen talte under stærke Afbrydelser fra Venstremændene, der flere Gange raabte: „Ned med Estrup!“, og under tilsvarende Tilslutning fra Højres Side.

Efter Mødets Slutning samledes omtrent 150 Højremænd til en Fællesspisning. Redaktør Jakobsen drog Om-sorg for, at Stifts-Tidendes Personale kom til at deltage i denne. Her havde mange kendte Mænd Ordet, bl. a. Etats-raad Tesdorpf, der takkede de fremmede Talere og gav en Oversigt over Højres Organisationsarbejde i Stiftet samt udtalte sin Tillid til sine Falstringers Besindighed.

Mødet i Lindeskoven gav dog i den følgende Tid Eferdønninger i Stiftets og flere københavnske Blade.

Ved Siden af de bestaaende Højreforeninger, der navnlig tog Sigte paa Vælgerne og Valgene, oprettede Højre i 1885 konservative Klubber trindt om i Landet. Kravet herom kommer ogsaa snart til Lolland-Falster. Den 28. Juli har Stifts-Tid. en Spidsartikel: „*Skal der ikke snart oprettes konservative Klubber paa Lolland-Falster?*“ i Anledning af skriftlige og mundtlige Opfordringer til Redaktionen om at virke for Dannelsen af saadanne. Jakobsen raader til at lade de godt begyndte Højreforeninger i Stiftet faa Tid til at udvikle sig. Man kan ikke læsse ny Opgaver paa de Mænd, der her drager Læsset. Venstres Riffelbevægelse paa Lolland har aldeles ikke slaaet an, og Slengeriks forgæves Stormløb paa Lindeskov-Mødet giver ikke Anledning til overordentlige Kraftanstrengelser fra Højres Side. Men findes der yngre Mænd, der kan paa-tage sig Arbejdet med at forplante de konservative Klubber til Øerne, maa de først undersøge Betingelserne for deres Oprettelse. Deres Opgave er at vække Ungdommens Interesse for det offentlige og politiske Liv med særligt Hensyn til Bevarelse af Kongemagtens Retssstilling og Tingenes grundlovmæssige Ligestilling. Deres Valgsprog: „Med Gud for Konge og Fædreland“ peger ud over et blot og bart politisk Program; „der ligger i det Udtrykket for en Livsretning, Valgsproget er en Bekendelse, der, hvis den ikke var i Sandhed, vilde være en forvoven Kom-medie med det bedste i denne Verden.“

Red. haaber, at der ogsaa paa Lolland-Falster vil blive oprettet konservative Klubber, men vil gerne gøre sit til,

at det kan komme til at staa klart for hver især, hvad Sagen drejer sig om, før der lægges ud. Det er bedst at se Tiden an til efter Høst.

Dette Raad fulgtes. Først den 22. September findes en stor Bekendtgørelse paa Forsiden i Stifts-Tid., hvori indbydes til et Møde den 11. Oktober for at faa oprettet en *konservativ Klub for Nykøbing og Omegn*. Blandt Underskriverne findes bl. a. Overretssagfører Andresen, Dampmøller Bay, Redaktør H. J. Jakobsen, By- og Herredsfuldmægtig J. Jakobsen, Amtsfuldmægtig Oluf Jensen, Bankkasserer Steffensen, Skoleinspektør Jens Langkjær o. fl. Denne Indbydelse fulgtes af 500 Mennesker. Mødet aabnedes af Jens Langkjær, og Rektor Listov ledede som Ordstyrer. Fra den københavnske Klub var mødt Løjtnant Rasmussen og cand. polit. Suenson, der talte om de konservative Opgaver paa de forskellige Livsomraader. Der indmeldte sig straks 350 Medlemmer under stor Jubel, og i den nærmest følgende Tid voksede Klubben yderligere. Skoleinspektør *Langkjær* valgtes til Formand paa den konstituerende Generalforsamling den 26. Oktober. Paa et Møde i November, hvor Pastor Lund talte, meddelte Formanden, at Klubben havde lejet eget Lokale i Industribygningen, hvor Medlemmerne (nu 4—500) vil kunne samles to Gange ugentlig, Tirsdag til almindeligt Samvær, Lørdag til Op-læsning, Sang o. l. Endvidere holdtes der hver 2. Torsdag Foredragsmøder i Teatersalen. — Lignende konservative Klubber dannedes i den følgende Tid i Stiftets andre Købstæder og enkelte Steder paa Landet (t. Eks. af Løjtnant Rosen i Thoreby Sogn).

Baade før og efter Dannelsen af Klubben i Nykøbing indeholder „L.-F. Folketid.“ heftige Angreb paa de konservative Klubber og paa Stifts-Tid., hvis Redaktør tillige med Langkjær faar ordentlig læst og paaskrevet. Ogsaa „Politiken“ retter i et med dulgt Anerkendelse blandet Angreb paa Etatsraad *Tesdorpf* et Udfald mod den konservative Klubs Stiftere, der er et Folk, som mest hører til det Tesdorpfeske Parti. Tesdorpf er blandt meget andet

ogsaa Bladudgiver og i Virkeligheden Redaktør af Stifts-Tidende.

Redaktør Jakobsen raader i Omtalen af disse til Dels voldsomme Angreb til Selvbeherskelse. Den konservative Klubs Opgave er at bekæmpe den politiske Ufordragelighed og ikke gengælde ondt med ondt eller Skældsord med Skældsord. Overfor „Politiken“s Anbringender, der gendrives sagligt, Punkt for Punkt, hævdes, at vel er Tesdorpf Medejer af Stifts-Tid., men han blander sig ikke i Redaktionen; derimod er Bladet glad ved at have ham som indsigtfuld landøkonomisk Medarbejder.

Det er en Selvfølge, at Stifts-Tidende i hele Redaktør Jakobsens Redaktørtid og særlig i de bevægede Provisorie-, Skattenægtelses- og Riffelringeaar fører en Polemik med Venstrebladet og Konkurrenten „*Lolland-Falsters Folketidende*“. Der er allerede givet Prøver herpaa i det foregaaende. Folketid. lægger ikke Fingrene imellem, og ogsaa Jakobsen giver kraftige Riposter eller langer en Snært ud, som naar han kalder R. Clausen, Jordan og Slengerik „de tre Riffelsergenter“. Men lige saa ofte er det Bladets Medarbejdere i Nykøbing eller andre Steder, som i tit udførlige Modartikler gendriver Folketidendes lokal- eller almenpolitiske Betragtninger.

De københavnske Venstreblades — „Morgenbladet“s og „Politiken“s — Angreb paa Højre og Regeringen tages nu og da under Behandling af Stifts-Tid.s Redaktør, men tiere af Bladets politiske Medarbejdere i Hovedstaden.

Jakobsens politiske Ledelse af Stifts-Tid. i alle de Aar, han redigerede den, var en retliniet *Højrepolitik*. Han hævdede Kongens grundlovsmæssige Ret til frit at vælge sine Ministre og Tingenes Ligeberettigelse og støttede ved enhver Lejlighed kraftigt det Estrupske Ministerium. Han forsvarede frejdigt Provisorierne, som Venstre har fremkaldt ved sine Voldsomheder paa Møderne, sine Riffelrumlerier og ved Jul. Rasmussens Mordforsøg paa Estrup (Stifts-Tid. glemmer ikke at fortælle, at han nogle Maaneder før Attentatet havde arbejdet paa „Folketid.“s Trykkeri). Da

Venstre selv har været Skyld i Provisorierne, maa det ogsaa være med til at skaffe dem ud af Verden. „Derfor bør ingen Vælger, som ønsker Fred og Ro her i Landet“ — hævdes det i en Redaktionsartikel indfor *Valget i Januar 1890* — „give sin Stemme til en Kandidat, som erklærer, at han ikke vil være med til at forhandle om Provisoriernes Afvikling“.

Ved dette Valg, hvor Højre tabte 3 Kredse i København, holdt Partiet Stillingen ude i Provinserne, saaledes ogsaa i Maribo Amt. Højre vandt Nakskov (Ingeniør Hammerich sejrede over N. Neergaard), men tabte Maribo. Men Højres Stemmetal i Amtets 5 Kredse var betydeligt større ved dette Valg end ved noget tidligere; der afgaves 600 St. flere for Højre end i 1887. Dette var Frugterne af Højres Organisationsarbejde gennem Vælgerforeningerne og de konservative Klubber og af Stifts-Tid.s voksende Udbredelse i disse Aar. Fremgangen vedblev i de nærmest følgende Aar og gav sig et stolt Udslag ved Op-løsningsvalget den 20. April 1892.

Stiftets Højreforeninger havde i 1891 holdt et Delegeret-møde i Sakskøbing, hvor man enedes om at holde et stort politisk Møde for hele Stiftet*). Det lykkedes udmærket. Ogsaa indfor Valget, som Jakobsen endnu i sin Aars-oversigt i Januar ansaa for usandsynligt („en Opløsning er altid ubehagelig og betænkelig“), gik en kraftig Agitation paa Vælgermøder. Løsenet i Stifts-Tid, var: *Frem med hele Styrken!* I de lolland-falsterske Kredse kan Højre og det forhandlende Venstre ikke gaa sammen til Valg! Enhver konservativ Mand bør gøre sit til, at Estrups store Værk (at skaffe Ro og Orden i Landet, som Venstres Førere har ført ud i den politiske Konflikt) kan lykkes!

Resultatet af *Valget 20. April 1892* opgør Stifts-Tid. samme Aften kort og fyndigt saaledes:

„Højre i hele Landet har vundet 7 Kredse og tabt 1.

*) I Sommeren 1889 havde Jydernes politiske Tog til Lolland fundet Sted. Heri deltog bl. a. J. C. Christensen. Dette gav vist Stødet til Højres Samvirke.

Det moderate Venstre har vundet omtrent lige saa mange som Højre, saa hele Nederlaget er faldet paa radikale, Bergianere og Socialister.

Særlig for Maribo Amts Vedkommende er Lolland nu efter 11 Aars Kamp atter blevet rent Land. Organisationen af Højre i Maribo Amt har bestaaet sin Prøve; om end Højre i Nykøbing kun godt og vel har holdt sin Stilling, er det dog langtfra slaaet af Marken.“

Formanden for Højre paa Frederiksberg, Landstingsmand, Højesteretssagfører *P. G. C. Jensen*, sender Valg-aftenen telegrafisk en „hjertelig Lykønskning til det *rene* Lolland fra Krigsministerens Valgkreds“, en Lykønskning, som Stifts-Tid. bringer videre næste Aften i „En Lykønskning til Højre paa Lolland“, en Spidsartikel, som bl. a. minder om, at ogsaa Højesteretssagfører *P. G. C. Jensen* tog sin virksomme Del i Højres Arbejde og selv stillede sig i Nykøbing, „hvor han fik Lejlighed til at sige *R. Clausen* drøje Sandheder“.

Ligesom Stifts-Tid.s Udbredelse havde sin stærkeste Stigning i Aarene fra 1884—92, naaede Bladet sin højeste politiske Indflydelse i Kamp- og Provisorieaarene, og man kan betegne 1892 som *Middagshøjden i Jakobsens Redaktørtid*. Han nærmede sig de 60, men stod i sin fulde Arbejdskraft, Virkelyst og Iver efter at udbrede de politiske Idéer, han ansaa for de bedste og tjenligste for Samfundets Vel.

Helt uden Skyer var dog ikke Stifts-Tid.s politiske Himmel. Endnu i 1892 kort efter det sejrige Valg gaar et Par Mænd i Sakskøbing i Færd med at oprette „*Østlollands Avis*“ som et moderat Højreblad og Aflægger af „Lollandsposten“ i Maribo. Lokale Interesser havde ogsaa sin Del i dette Foretagende ligesom i Oprettelsen af „*Vestlollands Avis*“ nogle Aar før i Nakskov, hvorefter Udgivelsen af „Nakskov Avis“ ikke kunde betale sig for Stifts-Tidendes Ejere, saa det sidste Blad ophørte 1. April 1887 efter et Par Aars Konkurrence. Ved Bebudelsen af „*Østlollands Avis*“ spørger Stifts-Tid., hvilken Forskel der er

paa det moderate og ikke-moderate Højre. „*Lollands-posten*“ svarer hertil, at det ved moderate Højremænd forstaar Mænd, som ikke er bange for at se paa alt, hvad der kommer frem i Tiden, og selv dømme derom i Stedet for at faa paasat Skyklapper fra Hovedkvarteret. Stifts-Tid. kender kun eet Højre og mener, at dette ikke har til Opgave at hjælpe det forhandlende Venstre ud over Vanskelighederne ved et Forlig, samt afviser Bebrejdelserne mod Højre i Nykøbing Kredsen for Opstillingen af en Modkandidat mod R. Clausen.

Da dennes Blad i Nykøbing blander sig i Diskussionen og bl. a. karakteriserer Stifts-Tid.s Tilhængere som det radikale Højre, skønt dets Redaktør i tidligere Tider har været Venstremand, tager Jakobsen Bladet fra Munden i følgende Bekendelse, der fortjener at anføres som Vidnesbyrd om hans politiske Troskab:

„Dette (at J. tidligere har været Venstremand) er en ren og skær Usandhed, som vi for en Gangs Skyld nedlægger den bestemtteste Protest imod. Først efter 1864 begyndte vi at faa nogen Interesse for Politik; i 1866 rakte vi Haanden i Vejret for Provst Lund, da han blev kaaret som Kredsens Rigsdagsmand til at stemme Ja for den reviderede Grundlov. Aaret efter stemte vi paa Byfoged Hother Hage, da Venstre paa Lolland søgte at faa valgt „Augustmanden“ Herredsfoged Bülow . . .“ og „i 1869 begyndte vi at skrive i „Nakskov Avis“ for Hage mod en Venstrekandidat P. Pedersen Ludvig, hvortil der blev yderligere Anledning, da ledende Venstremænd paa Vestlolland begyndte at kokettere stærkt med Socialisterne, hvis daværende Apostel Poul Geleff fandt gæstfri Modtagelse hos dem. Siden den Tid har vi arbejdet og skrevet i samme Retning, hvad vi med Lethed kunne faa bekræftet af de Meningsfæller, vi altsaa nu i over 20 Aar have arbejdet sammen med.“

Under Omtalen af Redaktør Jakobsens politiske Ledelse af Stifts-Tidende er der Grund til at sige nogle Ord om hans og Bladets Holdning overfor Forligsforhandlin-

gerne i Begyndelsen af Halvfemserne og det politiske Forlig i 1894.

Allerede i Rigsdagssamlingen 1890—91 havde det forhandlende Venstre under Ledelse af F. Bojsen, N. I. Larsen, R. Clausen o. fl. skilt sig ud fra de øvrige Venstregrupper og vist virkelig Vilje til at forhandle med Regeringen om større og vigtigere Love, og denne Tilmærkelse besvaredes, om end med forskellig Varme, af Højre. Særlig *L. Dinesen* var den ordførende for den forligsvenlige Retning i Højre, og han gav paa flere Møder samme Sommer denne Forligsvenlighed Udtryk, medens det Scavinius'ske Højre og ogsaa Red. Jakobsen i Stifts-Tidende advarede mod for stor Tiltro til det forhandlende eller danske Venstre. Jakobsen hævder, at R. Clausen og hans Blade arbejder mod Forligsbestræbelserne og langtfra er forsonlige.

Valget i 1892, der faldt saa heldigt ud for Højre og det forhandlende Venstre, havde imidlertid fundet Sted i Forligsbestræbelsernes Tegn. Jakobsen fremhæver da ogsaa i sine Aarsoversigter 1892 og 1893 som et Særkende for de foregaaende to Aars Politik det frugtbare Lovgivningsarbejde og Samarbejdet mellem Højre og det moderate Venstre paa Rigsdagen. Han oplyser, at man paa Højres Delegeretmøde i December 1892 havde ventet en Del Meningsforskel om Højres Forretningsudvalgs Ledelse af Valgene, og at en Retning i Højre var imod Samarbejdet. Der tilføjes, at Oppositionen dog ikke kom stærkt frem; den almindelige Stemning var for at fortsætte Forhandlingspolitikken med det forhandlende Venstre.

Da det ventede Forlig udeblev 1. April 1893, kom dog de afvigende Anskuelse om Højres Taktik og Holdning overfor de moderate atter frem, og Redaktør Jakobsen lod begge Retninger komme til Orde i Stifts-Tidende. To af Bladets politiske Korrespondenter i Hovedstaden beklager i de første Dage af April Forligets Stranding, som „vil blive bittert beklaget af mange“. Der fremhæves, at der baade paa det forhandlende Venstres og Højres Partimøder

var Enighed om at fortsætte Forligsbestræbelserne for ad Aare at naa, hvad der glippede i Aar. „For Højres Vedkommende er Opgaven at holde sammen og loyalt støtte Ministeriet og Partiets Rigsdagsbeslutninger“.

En tredje politisk Medarbejder i København, der i de nærmest foregaaende Aar havde skrevet mange Artikler om Rigsdagsarbejdet under Mærket K. T., repræsenterer den anden Højreretning i Stifts-Tid. Han skriver den 11. og 18. April og 2. Maj tre ledende Artikler — den sidste hidrører vist ogsaa fra ham, skønt den er undertegnet „p. p.“ — og taler heri ogsaa om det kedelige i, at Forliget er bristet trods Forsonligheden. Men han opkaster det Spørgsmaal, om den fulgte Taktik fra Førernes Side har været god og klog i den Forstand, at den har været skikket til at føre os fremad til det saa godt som fra alle Sider attraaede Maal. „Den første Forudsætning for at naa til et politisk Forlig — og et saadant skal og maa naas — er, at vi ikke frygter for at se den Kendsgerning lige i Øjnene, at den hidtil fulgte Forligspolitik eller rettere Taktik er mislykket, og at den dermed har gjort Fiasko.“ Forhandlingen er drevet paa altfor hemmelighedsfuld Maade; saa at sige bag Vælgerfolkets Ryg. Der maa oparbejdes et sundere og rigtigere Syn paa vore politiske Forhold. Dertil kræves ikke blot Forhandling fra Rigsdagen, men for den store Offentlighed. „Der maa tilraabes de Mænd, der som Førere tager Sagen i deres Haand, at Aabenhed, Tillid til Befolkningen og Respekt for dennes Ønsker og Vilje er det ene fornødne“. — I den tredje Artikel taler han om „de forbandede Bondegriller eller Venstregriller, der piner og plager det forhandlende Venstre“. Ligesom Red. Jakobsen selv den 7. April havde taget til Orde i en Leder mod de af Venstre forlangte *Garantier* mod de provisoriske Love (og hvad der laa bag: Ministeriet Estrups Afgang), saaledes hævder ogsaa „p. p.“, at Højre — der vel vil Forlig, men et, der er bygget paa konservative Grundsætninger — forlanger „Landstingets Ligeberettigelse med Folketinget, Anerkendelse af de kgl. Prærogativer og

Respekt for Forfatningens retslige Tyngdepunkt Rigsretten“. Forinden Venstre fremsætter et antageligt Forligstilbud, vil det være uklogt at blande Højremænd og Venstremænd saaledes sammen, at de ikke kan kende hinandens Ben.

Dette Højre-Standpunkt er i Virkeligheden det, som hele Tiden var blevet hævdet under Ministeriet Estrups Førelse, og som Redaktør Jakobsen forfægtede alle de Aar, han ledede Stifts-Tidende. Dertil kom en gensidig Stræben saavel hos R. Clausen og Folketidende som hos Jakobsen og Stifts-Tid. efter ikke at blande Højreben og Venstreben sammen paa Lolland-Falster. Dette ligger sikkert for en Del bag den Knibskhed, som Folketingsmanden for Nykøbing Kredsen baade i tidligere Samlinger og i Samlingen 93—94 viste under Forligsforberedelserne. Allerede den 5. April (1893) havde Folketid. skrevet: „Mens dette (Brydningen indenfor Højre) staar paa, har Venstre Tid til at vente“; det benægtede, at det forhandlende Venstre var stærkere interesseret i at opnaa Forstaaelse end Højre.

Overfor K. T.- og p. p.-Artiklerne tager en Indsender med Indsigt den 5. Maj 1893 til Orde i Stifts-Tid., idet han hævder, at det turde være en forhastet og urigtig Dom, at Forhandlingspolitikken har gjort Fiasko. „Det kan vistnok siges med Rette, at kun en uberettiget Utaalmodighed kan gøre Fordring paa, at alt skulde være ordnet i den sidste afsluttede Samling“. Lederne for de paagældende Partier har forhandlet om alt, hvad der ligger imeilem, og der forventes, at Samarbejdet ad Aare vil bære Frugt. Den rette Stemning faar imens Lejlighed til at arbejde sig frem i Befolkningen. Hvad man fra begge Sider bliver enig om, har det Maal at forebygge fremtidige Konflikter. Der „vil ikke ske noget, som ikke kan finde Billigelse af den nuværende Regering, til hvem Højre i sin Helhed [o: ogsaa L. Dinesen og den forhandlingsvenlige Retning] fremdeles har fuld Tillid“. Der vil ikke blive fattet nogen fælles Beslutning af konstitutionel Betydning, som ligger udenfor Rammen af den saakaldte Rigsdagsparlamentarisme, som Konsejlspræsidenten har vedkendt sig“.

Lignende Udtalelser med Hensyn til Højres Holdning overfor Ministeriet fremsatte Dinesen i en Tale, som han holdt i Hillerød den 4. Maj, og som fremkom i Stifts-Tid. den 6. „Dets Afgang eller dets Forbliven er en Sag, der afgøres af Hs. Maj. Kongen og Ministeriet selv, Højre har ikke indladt sig paa nogen Handel om Ministeriet og indlader sig ikke derpaa.“ (Det Estrupske Højre, d. v. s. Partiets store Flertal, hvortil ogsaa Jakobsen hørte, maatte her læse mellem Linierne, at Ministeriets Afgang allerede var „et Krav, uden hvilket ej“, en *conditio sine qua non*, fra moderat Side.) Dinesen fremhævede desuden i sin Tale, at en *Forøgelse* af 615,000 Kr. til Hæren og 344,000 Kr. til Flaaden som foreslaaet paa det til Forliget nøje knyttede Hærlovsforslag maatte anses for uigennemførlig. Til Gengæld erklærede han vel det forhandl. Venstres Krav om *Nedgang* paa 2 Mill. Kr. for endnu umuligere. Han fastslog som sit Standpunkt: Ikke større Forsvarsbyrder end nødvendigt uden dog at svække Vilkaarene for dem, der skal lede og udføre Forsvaret. Om „Garantierne“ udtalte han sin Enighed med Bojsen: Man skal stræbe gennem Rigsdagens egen Praksis at give Formerne et saadant Indhold, at der kan skabes en betrygget Fremtid.

Som Svar paa denne efter daværende Højreopfattelse noget vidt drevne „Hensynsfuldhed og Imødekommenhed mod vore Modstandere i hele vor politiske Optræden“ fremkom et Par Dage efter i Stifts-Tid. som Forside-Artikel en saglig, men skarp Imødegaaelse af „Statsrevisor Dinesens Forsvarsprogram“ af daværende Kaptajn C. Wagner (efter Nattd. $\frac{8}{5}$). Heri holder denne dygtige Officer og Politiker kraftigt Dinesen fast paa tidligere Udtalelser og Tilslutning til den Beslutning om Forsvarssagen, som var vedtaget *enstemmig* paa Højres sidste Delegeretmøde (December 92). Wagner paaviser, at D.s Standpunkt, at man (foruden Opgivelse af ovenanførte Stigning i Militærudgifterne) ogsaa nu, efter at København er befæstet, kan lægge noget mindre Vægt paa den aktive Hær, strider mod Højres Standpunkt, der ellers har været, at Køben-

havn netop skulde befæstes for at *frigøre* Hær og Flaade. Stifts-Tid.s mest forligsvenlige Korrespondent hævder som tidligere, at det vil blive bestandig vanskeligere for Rigsdagen at forhale Tidspunktet for en politisk Overenskomst, i jo højere Grad der fra Befolkningens Side stilles Krav om positive Reforme. *)

Ind i denne Forligsdebat kommer saa Agrarbevægelsen. I Septbr. og Oktbr. 1893 slaas der til Lyd i et Par Artikler for Tilslutning til „Agrarforeningen for Lolland-Falster“ (Afdeling af Hovedforeningen), og den spiller ikke mindst i Stifts-Tid. en ret betydelig Rolle blandt de mange større og mindre Ejendomsbesiddere, der som Højremænd og ellers betragtede sig som knyttede til dette Stiftets ældste Blad. Man ventede sig baade ude i Befolkningen og inde paa Rigsdagen i Agrarforeningens første Virketid me-

*) L.-F. Stifts-Tidendes og Redaktør Jakobsens Holdning under Forligsforhandlingerne i 1891—93 er nylig (3. og 4. November 1915) af Lolland-Falsters Folketidende gjort til Genstand for et længere Opsæt — „et lille Stykke politisk Historie“, som det ærede Blad udtrykker sig. Denne Afhandling er broderet over en Serie „politiske Breve“ og Telegrammer, vekslede i Forligsaarene mellem Statsrevisor Lars Dinesen og Red. Jakobsen — og et Par Breve, vekslede i samme Anledning mellem dav. Udenrigsminister Reedtz Thott og et Medlem af Stifts-Tid.s Direktion. Disse historiske „Aktstykker“ maatte Overretssagfører Graae, tidl. Nykøbing, vedgaa at have overladt „Folketid.“, efter at Stifts-Tid.s Redaktion (**/11) havde paavist, at et af disse Breve før var benyttet af Hr. Graae, der søger at berettige Offentliggørelsen med, at de for en Snes Aar siden er blevet overladt ham til mulig Belysning af politiske Begivenheder i Forligsperioden. Hr. Graae har nok overset, at Dinesen fremhæver, at hvad han skriver, „*kun er stilet til dig* [o: Jakobsen] *alene*“, og han har ikke just handlet hensynsfuldt med betroet Gods ved at overlade det til Red. Jakobsens gamle Modstander „Folketid.“. Jakobsen vilde efter egen Erklæring „intet efterlade, der efter hans Død kunde give Anledning til politiske Skrivelser“.

Disse i Virkeligheden meget private Breve skulde nu vise, at der har været stærke Forligskvaler indenfor Højre, og at Red. Jakobsen og L.-F. Stiftstid. har villet lægge Sten i Vejen for den Virksomhed, som førtes af Højres Forretningsudvalg før og under Valgene i 1892, særlig af L. Dinesen baade i Forretningsud-

get af denne, ogsaa til at udjævne de skarpe politiske Skel blandt Højre- og Venstre-Landboere. Men allerede inden Forliget sluttedes April 94, havde Agrarrøret udviklet sig mere og mere i Retning af Venstre og søgte jo en Tidlang at optræde paa een Gang for Landbrugets Sær- og Standsinteresser og som selvstændigt politisk Mellemparti; — det sidste gav sig Udslag ogsaa paa Lolland-Falster, til liden Nytte for Forligsforhandlingerne og med ringe Virkning. Herom lidt senere under Omtalen af Landstingsvalget i Efteraaret 1894.

En redaktionel Situationsartikel ved Rigsdagens Aabning 3. Okt. 93 haaber paa Forligsforhandlingernes Genoptagelse. Regeringen havde stillet i Udsigt, at Hærloven

valget og senere som Forgrundsfigur ved Forhandlingerne med de moderate.

At Jakobsen skulde være særlig opsat paa at *hindre* sit Partis Medvirken til at bringe Politiken ud af det Uføre, som Visnepolitik og Provisorier havde medført, foreligger der ikke fra hans Haand noget Vidnesbyrd om. At han skulde modarbejde sin Kampfælle og Dusbroder Dinesen før, under og efter Forliget i at naa til en Afslutning, *naar* det kunde ske uden Opgivelse af de konservative Principper og forsvarlig Forsvarsordning, er endnu urimeligere. Som ovenfor vist, lod Red. Jakobsen netop de forskellige Anskuelser komme til Orde. Og naar R. Clausen og de af ham afhængige Blade slog Sving til venstre i Retning af Europæere og Bergianere, var baade Stifts-Tid.s Direktion og Redaktør enige om, at „*ifølge det Sprog, Rasmus Clausens Blade førte herovre, var disse Artikler [K. T.'s] særlig paa deres Plads*“ (understreget af nærv. Skriffs Forl.).

Selv om Offentliggørelsen af disse „Autografer“ fra Redaktør Jakobsen (plus Telegrammer og Udenrigsministerens og Direktionens Breve) absolut ikke er efter afdødes Ønske, fortjener det dog at nævnes, at Overretssagfører Graae meget rigtigt finder, at Brevvekslingen ikke stiller afd. Red. Jakobsen i noget ugunstigt Lys. „Tværtimod synes de mig (Hr. Graae) at give et meget tiltalende Billede af en ærlig og uforfærdet, selvstændig og overbevisningsstro politisk Stridsmand, der ikke blot maatte kæmpe mod „Folketid.“, men ogsaa snart mod den ene, snart mod den anden af de ledende Fraktioner indenfor Højre.“

Et meget talende Vidnesbyrd af en politisk Modstander!

vilde blive antagelig for det forhandl. Venstre. I Aarsoversigten først i Januar 1894 fremdrages det naturligtvis som det mest karakteristiske for Politiken i det afsluttede Aar, at der var rejst en Bevægelse for at komme til en Afslutning af Striden, men at Indholdet af de til den Hensigt førte Forhandlinger imellem Højre og Venstre dog ikke var nærmere kendte for Almenheden i Martsdagene 93. I Oversigten gives nu Besked om de vigtigste Punkter, hvorom der forhandlede i den ny Samling (93—94), væsentlig de samme som det senere Forligs: Visse Vedtagelser til Forhindring af provisoriske Tilstande og til Muligheden af Finanslovsforslagets Behandling gennem alle Stadier, selv om det ikke er færdigt til 1. April; ligeledes gives her Besked om de Enkeltheder i Hærlovsforslaget, hvorom der var Udsigt til Enighed. — „Man vilde ikke lægge Hindringer i Vejen derfor ved en Drøftelse af de Vilkaar for en Overenskomst, som har været paa Bane i Samlingens Løb, og derfor vilde man ikke lægge disse Forhandlinger aabne for Publikum.“ Sluttelig hentydes allerede nu til, at F. Bojsen og et Medlem af det radikale Venstre vil lefle med Agrarerne, der i November havde holdt Repræsentantmøde i Odense.

I Marts 94 staar Udsigterne for Forliget endnu paa Vippebrættet. Den ene af Stifts-Tid.s faste politiske Medarbejdere i Hovedstaden taler t. Eks. om, at Folketinget drøfter Finanslovsforslaget, gennem hvilket Forliget skulde skabes, gennem alle Enkeltheder. Agrarbevægelsen har skabt Uro og Forvirring i Stedet for Samling. Varslerne for en regelmæssig Finanslov er ikke heldige.

Eller der optages en Artikel om Forligsrygterne af „den bekendte B.“ (efter Berl. Tid.), hvori der bl. a. turneres følgende Spydighed: „Aarets tredje Maaned bliver oftere Sommergækkenes end Martsviolernes Maaned“.

Gennem disse „Martsudsigter“ i Bladet sitrer Usikkerheden. En mulig *anden* Stranding af Forliget, der baade ved sit Indhold og i sine Følger betød saa uendelig me-

get for Landet indad og udad, forberedes stundom lidt knibsk eller næsten forsorent.

Var der lidt Meningsforskel om Forligsbestemmelserne i Højre, var „de gamle Venstregriller“ meget værre for de førende Venstreforhandlere at klare overfor saavel adskillige „danske Venstre“ (L. Dinesens Udtryk), som endnu mere overfor „Dannebrog“-s-Mændene, for hvem A. Alberti dengang svang sig op til Fører. — Det kom frem ogsaa i Stifts-Tid., at „ihvorvel der inden for Højre har været noget afvigende Meninger om de sidste Aars Forhandlingspolitik, saa har dog Partiet som Parti sluttet sig dertil.“

Endnu den 30. April skriver Stifts-Tid., at de moderate Førere efter Forlydende har opstillet Ministeriet *Estrups Afgang* som Betingelse for et Forligs Indgaaelse. Som Sagen derfor nu staar, er Udsigten til et Forlig ikke for Haanden, men Situationen kan forandre sig fra Dag til Dag. Ikke den nervøse Uro som i Fjor. — Dette var den sidste Artikel med Vinduer ud til begge Sider. Næste Dag klappede det sammen paa Grundlag af Landstingets Tilbud om Forlig paa Hærloven, hvorved Venstre, mod en ringe Nedsættelse i Hærudgifterne, gik ind paa den nødvendige Artilleri- og Ingeniørstyrke til den provisoriske Fæstning. Allerede i samme Dags Bladnr. kunde Red. Jakobsen med kølig Besindighed indlede Telegrammet med Forligsbetingelserne (først formeligt vedtagne Dagen efter, Søndag d. 1. April): „Der er fra et konservativt Standpunkt al Grund til at glæde sig over dette Resultat af Fællesudvalgets Forhandlinger. Det er Besindigheden, der har sejret, og ingen af de forhandlende Parter synes at have Grund til at beklage noget føleligt politisk Nederlag“. Han fastslaar, at Folketingsparlamentarismen er opgivet (Estrup gik som bekendt først af 8. Aug. og fulgtes af *rent Højreministerium*, hvis Førstemænd som Nellesmann og Reedtz Thott m. fl. havde siddet sammen med Estrup). Den skarpe Modsætning mellem Højre og Venstre er ophevet efter 21 Aars Kamp, skriver han; Æren for dette

gunstige Resultat er Estrups, der med aldrig svigtende Udholdenhed og Taalmod har forstaaet selv i de mest kritiske Øjeblikke at lede vor politiske Udvikling henimod, at Forfatningens forskellige Led atter kunde komme i fuld organisk Virksomhed.

Beundringen for Højres store Fører bevarede Jakobsen usvækket. De samme Toner baade overfor Ministeriet Estrup og med Hensyn til Haabet om en fremtidig rolig Udvikling kommer ogsaa frem i de politiske Korrespondancer til Stifts-Tid. og i forstærket Grad i en længere Artikel af Kapt. Martin Madsen (Halsted), skrevet efter Redaktørens Opfordring. Martin Madsen havde hele Tiden hørt til de mest forligsvenlige, og han har jo Ret i at kalde Forliget en Bedrift, som længe vil mindes i vort Lands Historie. Han føler „ingen Grund til Sejrsrus, men oprigtig Glæde over, at vi atter har Fred i Landet mellem dem, der har fælles Livssyn og fælles Interesser at værne“.

Ligesom Redaktør Jakobsen er med i Opløbet til at fremme og hilse Forliget velkommen, er han med at forsvare det opnaaede Udfald overfor de 15 Folketingsmænd, hvis Presseorgan var „Dannebrog“, og overfor Bergianerne og de efter Hørups og Edv. Brandes' Forsvinden stærkt svækkede radikale. Han behandler i en Leder en Uges Tid efter Forliget „Dannebrog“s „Knaldsatser, som synes at skulle anvendes under den kommende Agitation“, nemlig, at Venstre har haft Retten paa sin Side i Kampen, og at Uretten mod Folketinget langtfra er genoprettet. Der er Opræk til, at Forligets Modstandere vil lade det komme til „en haard Kamp, om Forliget skal være foreløbigt eller ikke“.

— Saaledes var, med Hensyntagen til alt væsentligst foreliggende, „Lolland-Falsters Stifts-Tidende“s og dets Redaktørs Stilling under Forligsforhandlingerne og til Forliget i de 3—4 Aar, da gamle Synspunkter fra Provisorietiden brødes med nye politiske og økonomiske Rørelser (Agrarbevægelsen og Stores-Sagen, som begge havde stærkt Greb i lolland-falsterske Landbokredse). Kunde Redaktør Jakobsen, støttet af Ejere og Direktion, have le-

det sit Blad meget anderledes og klogere? Kunde „denne dygtige Journalist“ tjene dettes mange og vidt forskellige Holdere og Læsere bedre end ved at lade Anskuelserne brydes som i et Prisme for atter at samles i et fyldigt Billede af, hvad Politikere kalder „Situationen“? Eller rettere her en Række meget vekslende og historisk interessante Situationer gennem disse bevægede Aar.

Var der ikke nogen Grund til at fejre Estrup og hans Ministerium, der havde ført Kampen til Afslutning sammen med det forhandl. Venstre under Bojsen? Og var det ikke rimeligt, om de, der vil skrive smaa Essays om hine Aars politiske Tildragelser, vilde føre Fremstillingen frem til og udover Forliget? Saa vilde man finde, at det ikke saa meget var Højres Blade, hverken i Hovedstaden eller Provinserne, som ved det Estrupske Ministeriums Afgang eller rettere Rekonstruktion — Estrup blev foreløbig en Tid i Landstinget og blev derefter atter Medlem som kongevalgt — haanede de 25 Forligsmænd af Venstre. Nej, det var deres tidligere Kampfæller, der lod dem høre Haansord som disse: „Det er sikkert og vist, at ikke en eneste af de 25 var gaaet med til Forliget, om han havde anet, at Ministeriet [Reedtz Thott] skulde se saadan ud — — — det hele bliver ved det gamle — — — Aanden og Systemet er det samme“ („Dannebrog“). Eller: „Overløberne har hidtil anbefalet deres Venner at se Tiden an og vente, fordi det bedste var tilbage — — — nu synes der ikke at være mere at kigge efter!“ („Politiken“). For ikke tale om „Socialdemokraten“s fyndige Dom: En forfærdelig Fiasko for Sammensmeltningen, en Haan mod Forliget og dets Mænd. — Redaktør Jakobsen skriver intet sligt.

Men ganske vist opnaaede Folketingsmand R. Clausen til Løn for sin noget nølende Tilslutning at blive Tingets Formand. De ledende Førere, ikke mindst F. Bojsen, havde maaske fortjent en bedre politisk Skæbne, end de fik i de paafølgende Aar. Endnu maatte Venstre tjene 7 Aar for „Rakel“ — til „Systemskiftet“ 1901, der ogsaa blev Jakobsens sidste Redaktøraar.

Endnu en politisk Episode, hvor Stifts-Tid. og dens erfarne Redaktør spillede en ledende Rolle, fortjener en kort Omtale, nemlig *Landstingsvalget i September 1894*.

Efter at forskellige Indsendere med Pastor Schougaard, Ø. Ullsløv, som Indleder havde haft Ordet i Bladet, stod Biskop *Sthyr*, Borgmester *Holch* (Nykøbing) og Partikulier *Lindel* (Nakskov) som Kandidatemner til det Landstingsmandat, Borgmester Oxenbøl havde haft som de lolland-falsterske Købstæders Repræsentant, medens Amtets to andre Landstingsmænd var Landbo-Repræsentanter. Den 7. Septb. 94 skrev saa Redaktør Jakobsen en udmærket Leder, hvori han hævder, at det først og fremmest gælder om at vælge „en Repræsentant, der i fuldeste Forstand kan betegnes som Købstædernes og som saadan godkendes af disse; thi opnaas dette ikke, betænker vi os ikke paa at betegne Valget, set fra et ærligt og oprigtigt Højrestandpunkt som mislykket“. Hvis Landbrugets Højrevælgere ikke vil unde Købstæderne fuld Frihed til at udpege deres Kandidat som hidtil eller medvirke til Valget, er han bange for, at Byerne vil tabe Lysten til Samarbejde med Meningsfæller. „Efter den livlige Drøftelse af Kandidat-Spørgsmaalet her i Bladet, antager vi, at det ikke kunde være af Vejen at tage et lille Greb i de gamle Strænge“.

Denne Redaktionsartikel tog nærmest Sigte paa et Forslag fra en Del umiddelbare Vælgere indenfor Agrarforeningen om, at Højre skulde stemme paa to Landbrugs-Repræsentanter (Hofjærgermester Brun og Grev L. Reventlow). Venstre - Gaardmændene raadede over det tredje Mandat. Artiklen havde den Virkning, at „en umiddelbar Vælger“ tilraader at give Købstæderne deres Repræsentant og foreslaar at samles om Borgmester *Holch*, tidl. Folketingsmand og en erfaren Politiker. Et Medlem, valgt ved Agrarforeningens Hjælp, der gaar i Venstreretning, kan ikke vente at blive optaget i Landstingets faste Højre-gruppe.

Imidlertid fastholdt andre Indsendere — baade i Nakskov og Maribo — Byraadsmedlem, Partikulier *Lindels*

Kandidatur, medens fire Borgere fra Nykøbing med Købmand *Ph. Sørensen* i Spidsen vil have en *ledende* Politiker, der kan udrette noget. „Ved sine Foredrag har Hr. Borgmester Holch vist, at han har Interesse for Nærings-spørgsmaalet og en Indsigt i dette og det kommunale Skaffespørgsmaal, hvilket ingen af de andre Kandidater, der er bragte i Forslag, kan have.“

Købstæderne agiterede stærkt for at skaffe de manglende 12 Stemmer, og denne Agitation støttedes ogsaa af umiddelbare Vælgere, der stod Stifts-Tidende nær. Men paa Højre-Valgmændenes Møder i Maribo og særlig i Saksøbing gjorde de agrariske Bestræbelser for at erhverve det tredje Mandat sig stærkt gældende, og hertil udpegedes Grev Reventlow. Sogneraadformand, Gdr. *Chr. Sørensen*, Rørbæk, tilraadede imidlertid i Stifts-Tid. at lade Byerne faa deres Landstingsmand og anbefalede Borgmester Holch.

Ved det endelige Valg i Nykøbing den 19. Septbr. 94 blev Resultåtet, at Hofjægermester *Brun* og Borgmester *Holch* valgtes hver med 37 St., medens Grev Reventlow fik 36 (27 fra Højre, Resten fra Venstre). Venstre-Agraren Gdr. *H. C. Hansen*, Kartoffe, genvalgtes med 40 St.

Købstædernes (og Nykøbings) Sejr fejredes ved et Festmaaltid, hvor Borgmester Holch og Red. Jakobsen tilskreves Æren for Udfaldet.

For den *udenrigske Politik*, Begivenheder og Tilstande i Europa og Amerika samt Kolonialpolitikken, nærede Redaktør Jakobsen levende Interesse. I saa at sige hvert Nr. af Stifts-Tid i de 24 Aar, hvori han forestod Bladet, findes udenrigspolitiske Artikler, tit findes i samme Nr. to Oversigter over udenrigske Forhold, ja enkelte Gange kan man finde 3—4 Stykker om Sager, der staar paa Dagsordenen i de europæiske Hovedlande. Og disse Redegørelser er alle skrevet af Redaktøren selv i klar og letlæst Form, saa Læserne faar Interesse for Æmnerne og holdes udmærket underrettede om, hvad der gaar for sig

i den store Verden. Jakobsen lægger heller ikke i disse Artikler om liberale og konservative Strømninger i Udlandet Skjul paa, hvilken Politik han ønsker Sejr, men gengiver i øvrigt objektivt Udtalelser i Parlamenter og Blade fra alle Partier.

Stoffet til disse udenrigske Oversigter hentede han væsentlig fra de større tyske Blade, som han kunde have i Nykøbing adskillige Timer, før de naaede København. Man kunde saaledes i Stifts-Tid. finde gengivet Artikler i de berlinske Morgenblade samme Dags Aften, saa de kunde læses i Stiftets Købstæder 12 Timer efter, at de var fremkommet i Tyskland, medens de først gengaves den følgende Morgen i de københavnske Blade, hvis disse ikke lod sig Indholdet telegrafere.

Uden at være Nyhedsjager lagde Jakobsen stor Vægt paa at gøre Stifts-Tid. til et hurtigt og velunderrettet Blad. Naar Kristian den Niende opholdt sig i Udlandet, var da ogsaa Lolland-Falsters Stifts-Tidende det eneste Provinsblad, Kongen holdt, hvad Jakobsen ganske naturligt var glad over og stolt af.

Redaktør Jakobsen var ikke af dem, der lagde Skjul paa sine Meninger; man forbavsedes tit over, saa frit han udtalte sig om Personer og Forhold. Jakobsen var langt fra altid tilfreds med Højres Ledelse, naar der gjorde sig Indflydelser gældende, som vilde bort fra de rene Linier.

Var Jakobsens Redaktørtid stærkt bevæget i politisk Henseende, var det ikke mindre i bladlig Henseende en Gæringsperiode, i hvilken Dagspressens Form og Arbejdsmaade undergik en stærk Udvikling, der ikke altid stemte med hans Ideal. Fyndigst og sandest karakteriserede efter min Mening „Nationaltidende“ ham som Journalist og Redaktør:

„Jakobsen var ejendommelig som Bladleder, Personlighed og Politiker. Moderne Journalistik laa ham fjernt; i Grunden foragtede han den af et godt Hjerte. Den lokale Rapportage — hvis Hæsblesenhed ikke altid er lige saa klædelig som nyttig — havde i ham en god Foragter.

Han tillempede sin Stifts-Tidende efter et bestemt Mønster med Hovedvægten lagt paa Lederen, Udlandet, og det instruktive Læsestof. Jakobsens Blad var skrevet, dets Stof gennemarbejdet, dets intellektuelle Niveau højt. Jakobsen følte som Bladleder sit Ansvar; han, den gamle Lærer og Bondesønnen fra Stiftet, elskede sit Blad og sin Læsekreds, ikke mindst den Del af denne, som levede under de Straatage, som han selv fik kær gennem sin Barnheds Oplevelser og sin Ungdomsgerning ved Landsby-skolen.“ Jakobsens udenrigske Ledere udarbejdedes med Omhu og drog Fordel af den nære Forbindelse med Tyskland, saa han undertiden kom foran Hovedstadspressen paa „de udenlandske Felter“.

Naar Jakobsen var stolt af „den herlige Postforbindelse fra Tykland“, kunde han delvis selv tilskrive sig Æren herfor. Stifts-Tidende var gaaet i Spidsen for Kravet om at faa den falsterske Jærnbane forlænget fra Nykøbing til Gedser og for Postdampskibe herfra til Warnemünde. Denne Trafikforbedring gennemførtes 1886. Senere arbejdede Stifts-Tid. ivrigt for Dampfærgeforbindelsen mellem Gedser og Warnemünde, og denne vedtoges endnu inden Jakobsens Afgang som Redaktør, om end Dampfærgerne først kom i Gang et Par Aar senere (1903).

Ogsaa andre stedlige Forhold, særlig i Nykøbing, drøftedes selvfølgelig ivrigt i Stifts-Tidende, ligesom heller ikke Bladets oplysende — for ikke at sige opdragende — Opgave forsømtes. I Redaktør Jørgensens Tid havde flere af det litterære Venstres Penne fundet Vej til Lolland-Falsters Stifts-Tidende, og Bladet bevarede ogsaa under Jakobsen sit Ry for indgaaende og kyndige Litteratur-Anmeldelser. Desuden søgte Jakobsen ved letfattelige Artikler at udbrede Kendskab til videnskabelige Æmner og Opfindelser.

De 24½ Aar, hvori Redaktør Jakobsen ledede Stifts-Tid., betegner da en rig indre og ydre Vækst for Bladet, saa det var fuldt fortjent, naar Direktionens Tilsynsmand Provst Koch ved Jakobsens Fratræden skrev: „Jeg husker

bedre end de fleste, hvad Stifts-Tidende var, da De blev Redaktør, og jeg har tit beundret, at De, som kom i en Virksomhed, som var Deres helt fremmed, har kunnet lede den med saa fortrinligt et Resultat.“

V. Tillidshverv.

Det er naturligt, at en saa virkelysten og arbejdsdygtig Mand som Redaktør Jakobsen let maatte drage Opmærksomheden paa sig, saa man ogsaa paa andre Omraader lagde Beslag paa hans Evner. Her skal omtales to Tillidshverv, hvorved han satte sig blivende Spor, nemlig som *Formand for Nykøbing F. Industri- og Haandværkerforening* (1880—90) og som *Medlem af Maribo Amts Skoleraad* (1886—1906).

Ved Industri- og Haandværkerforeningens Generalforsamling i Marts 1880 blev Redaktør Jakobsen valgt ind i Bestyrelsen, og han kaaredes straks til Formand. Som saadan vedblev han at virke i 10 Aar. Foreningen havde 233 Medlemmer ved hans Valg og over 300 ved hans Afgang.

Foreningens vigtigste Opgave i disse Aar var Oprettelsen af et Svendeherberg og Fremskaffelsen af egne Lokaler til teknisk Skole. Man var begyndt at samle en Byggefond, der i 1882—83 fik en betydelig Tilvækst ved Industri- og Haandværkerforeningens Andel i Udbyttet af Sjællands og Lolland-Falsters Vareloteri. Der tilfaldt herfra Foreningen et Overskud af ialt 1050 Kr., saa Byggefonden voksede til 1800 Kr. Desuden tegnedes 3000 Kr. i Bidrag paa 5 Aar, og Etatsraad Tesdorpf lovede et fremtidigt Svendehjem Gavebrev paa den Grund i Tværgade, der laa ved Siden af Laanekontoret, samt 10,000 Mursten. Man tager næppe fejl i, at det særlig er Redaktør Jakobsens Indflydelse hos Tesdorpf, der fremskaffede denne betydelige Gave.

I 1882 vedtog en Generalforsamling Bestyrelsens Plan

om et Svendehjem med Plads til Foreningslokaler og be- myndigede den til at arbejde videre paa at faa opført en toetages Bygning, hvori Foreningens Byggefond maatte anbringes som rentefrit Laan. (Siden blev Fonden givet som Tilskud til Opførelsen af teknisk Skole mod, at For- eningen fik Skøde paa Bygningen.) Den af Tesdorpf skæn- kede Grund mageskiftedes siden med den paa Hjørnet af Jærnbangegade og Tværgade, og her rejstes saa i 1883—84 den Bygning, der skulde rumme Foreningens og teknisk Skoles Lokaler samt Svendehjemmet. Til Bygningens Bo- have skaffedes ved en Basar 2100 Kr.

2. Februar 1884 flyttedes Foreningens Fane højtideligt til de ny Lokaler paa Svendehjemmets 1. Sal, og For- manden udbragte her et Leve for Foreningen, hvorfra han ønskede der maatte udbrede sig en god Aand, Kundskab og Oplysning, Enighed og Samvirken blandt Borger- og Haandværkerklassen i Byen. 28. Februar indviedes Svende- hjemmets Lokaler, ved hvilken Lejlighed Etatsraad Tes- dorpf hyldedes stærkt for den store Støtte, han havde ydet.

Af andre Sager, som Industri- og Haandværkerforenin- gen tog sig af i Jakobsens Formandstid, var Arbejdet for Oprettelsen af et nyt Apotek. Adressen herom fik 580 Underskrifter og førte til Apotekets Oprettelse. Man kæm- pede ligeledes med Held mod den kommunale Betalings- skoles Nedlæggelse.

Spørgsmaalet, om Foreningen foruden i Stifts-Tid. og- saa skulde avertere i „L.-F. Folketidende“, og hvorvidt man skulde abonnere paa „Politiken“ og „Socialdemo- kraten“, satte i disse Aar Medlemmernes Sind i stærkt Røre. Ved et Magtbud afsagde Bestyrelsen fra 1. April 1885 de to sidstnævnte Blade, skønt Foreningen jo var upolitisk, og denne Udelukkelse opretholdtes trods kraftige Protester i Ankeprotokollen, saa længe Redaktør Jakobsen var For- mand. Først 1890 holdt „Politiken“ atter sit Indtog. „So- cialdemokraten“ maatte vente endnu nogle Aar.

Da Gehejmekonferensraad Tesdorpf døde den 2. Maj 1889, overbragte Foreningens Formand og to andre Be-

styrelsesmedlemmer paa Begravelsesdagen (den 8.) en Sølvkrans med Indskrift fra Nykøbing Borgere i taknemlig Paaskønnelse af hans Fortjenester.

Redaktør Jakobsens Formandstid sluttede med Vedtagelse af Afholdelsen af en stor Haandværkerfest, hvis Overskud hovedsagelig skulde anvendes til den tekniske Skole og Svendehjemmet. Festen afholdtes den 8. og 9. Juni 1890 med stor Glans og gav et Overskud af 4500 Kr. Men inden Festen løb af Stabelen, var Jakobsen gaaet af paa Grund af en mellem ham og Festudvalgets Formand, Fabrikant Haagensen, udbrudt Strid, idet Udvalget ikke tog det Hensyn til Foreningens Formand, som denne mente at have Krav paa.

Paa Generalforsamlingen i Juni mindedes Redaktør Jakobsen imidlertid med al skyldig Hønnør for sin 10-aarige Virksomhed i Foreningens Tjeneste, særlig for den Energi og Ihærdighed, hvormed han havde arbejdet for Opførelsen af Svendehjemmet og teknisk Skole.

I 1886 valgte Nykøbing Byraad Redaktør Jakobsen som Købstadrepræsentant i Maribo Amts Skoleraad, hvor han havde Sæde i 20 Aar, lige til han i 1906 forlod Nykøbing.

Som fhv. Lærer og ivrig skoleinteresseret medbragte Jakobsen udmærkede Betingelser for at gøre Gavn i dette Tillidshverv. Han tog sig med Iver af at fremme Aftenskolens Arbejde og vilde gerne skaffe de Lærere, der tog sig heraf, et saa stort Vederlag fra Amtet som mulig.

Jakobsen hævdede, at allerede Skoleloven af 1856 med tilhørende Anordninger gav et Fingerpeg til Udvidelse af Almueskolens Rammer. Da han imidlertid havde gjort den Erfaring, at Tiden endnu ikke var kommen til en direkte Efterskole som den, han selv havde forsøgt, vilde han bringe et nøjere Samarbejde i Stand mellem Landsby-skolen og Realskolen. Da Almenskoleloven af 1903 indførte de ny Mellemskoler, der umiddelbart sluttede sig til Folkeskolens Undervisning, tænkte han sig Folkeskolen højnet ved Oprettelse af Mellemskoleklasser ved Central-

skolen i Sogne med flere Skoler. I Amtsskoleraadet foreslog han, at man skulde stille sig paa lignende Maade overfor begavede og trængende Landsbybørn, der ønskedes i en Mellem- eller Realskole, som overfor Højskoleelever, ved at yde Tilskud til deres Skoleophold. Der kom vel ikke det ud af Spørgsmaalet, som Jakobsen havde ønsket, men hans Rejsning af Sagen havde dog til Følge, at Amtsskoleraadet i Maj 1906 forhøjede sit Tilskud til Realskolerne paa Lolland-Falster med nogle Hundrede Kroner.

Et Udtryk for, hvad Redaktør Jakobsen udrettede for Skolen og Oplysningen, var den Adresse, som fremkom 1901 fra 142 Lærere og Lærerinder paa Lolland-Falster, og hvori de bragte ham en dybtfølt Tak for den Trofasthed, Ihærdighed og Dygtighed, med hvilken han altid havde været Talsmand for sand Oplysning og for Lærerstandens Vel. „Ogsaa for Deres Virksomhed i Skoleraadet benytter vi Lejligheden til at takke Dem; vi ved, at De har været en trofast Støtte for Deres gamle Kaldsfæller.“

VI.

Afsked og Festhyldest.

Læserne af „Lolland-Falsters Stifts-Tid.“ overraskedes ved i Nr. for 15. Decbr. 1900 at finde en Erklæring fra Redaktør Jakobsen om, at han havde indgivet sin Afskedsbegæring til Bladets Direktion. Uagtet han begrundede dette Skridt med, at han nærmede sig Støvets Aar, og at han nok kunde ønske en fredeligere og roligere Tilværelse, var der dog næppe mange, der kendte Redaktøren, som troede, at den aandslivlige og arbejdsomme Mand egentlig følte sig træt af sin Virksomhed.

Det kom snart frem, at det var Uoverensstemmelse mellem Direktionen og Redaktøren, særlig angaaende Stifts-Tidendes politiske Holdning, som var den virkelige Aarsag til Afskedsbegæringen.

Saa længe de gamle Ejere med Gehejmekonferensraad Tesdorpf som Formand levede, gik alt godt. Ogsaa i de

første Aar, da Grev Raben Levetzau var Formand i Direktionen, var der Enighed om Ledelse og Politik, saa længe Højre stod samlet. Direktionen ønskede at give Bladet et „mere moderne Tilnit“ og lod derfor i 1895 ansætte en Redaktionssekretær, uden at dette dog fik nogen Indflydelse paa Bladets Form eller Udbredelse*). Som tidligere paavist, havde Ejerne ingen Grund til at være utilfredse med det økonomiske Udbytte, som gav dem en pæn Rente af det i Bladet staaende Beløb.

Det var imidlertid den Uenighed, som opstod under de sidste Højreministerier i Partiet, som ogsaa foranledigede et Brud mellem Direktionen og Redaktøren. Efter Afskeden fremkom Hofjægermester Ad. Tesdorpf med en Erklæring i Stifts-Tidende Juli 1901, hvori det bl. a. hed, at Direktionen med Bekymring imødesaa den Tid, da der mulig vilde indtræde et Regeringssystemskifte. Den havde derfor i flere Aar med de fremtidige Forhold for Øje søgt at sikre sig en Afløser for Redaktør Jakobsen, hvilket dog havde vist sig yderst vanskeligt.

Saa kom i Somren 1900 Udtrædelsen af de 8 frikonservative Landstingsmænd, som ved Ministeriet Sehesteds Dannelse ikke vilde love dette Støtte, men stillede sig frit. Stifts-Tidendes Meddelelse herom fremkom i Form af et Interview med en af de 8, Grev Ahlefeld Laurvig, under Landmandsudstillingen i Odense (Juli 1900). Redaktør Jakobsen ledsagede dette Interview med nogle sarkastiske Bemærkninger om „de Herrer Salonpolitikere, der er nær ved at gaa med Sørgemor om Hatten, fordi det ikke blev Lensgreve Frijs-Frijsenborg, der kom til at danne det nye Ministerium“.

I Anledning af denne Artikel sendte Direktionens For-

*) Den første Redaktionssekretær ved Stifts-Tid. var nuv. Redaktør af „Ribe Stiftstidende“ *Willemoes*, ansat fra 1895 til 1. Juli 1898; derefter nuv. Medredaktør af „Viborg Stiftstidende“ *Ax. Welsch* fra 1. Juli 1898 til 1. Jan. 1900, den tredje og sidste Redaktionssekretær i Jakobsens Tid var *Andr. Holm*, nu *Andr. Harsfeldt*, nu Journalist i København, fra 1. Jan. 1900 til 1. Februar 1901.

mand, Lensgreve *Raben Levetzau*, Redaktør Jakobsen et misbilligende Brev, hvori han frabeder sig et saadant Sprog i Omtalen af et Parti, hvortil han selv hørte. Jakobsen sendte som Svar paa denne Tilrettevisning først Lensgreven et forklarende Brev, og lidt senere indsendte han til Direktionen en Redegørelse, ledsaget af en Udskrift af § 5 i sin Kontrakt. Efter denne Paragraf kunde Ejerne intet Ansvar gøre gældende mod Redaktøren med Hensyn til Artikler, der var optaget med Tilsynsmandens Billigelse, eller befatte sig med Enkeltheder vedkommende Bladets Redaktion.

Imidlertid lykkedes det Direktionen at finde en Mand, der syntes at egne sig til Afløser for Redaktør Jakobsen, og som var enig med den om en Kursændring indenfor Højre. Allerede i Jakobsens Erklæring i Stifts-Tidende om Afskedsbegæringen meddeltes, at Redaktøren af Bladet „Nordjylland“ i Aalborg, *Chr. Revøntlow*, skulde overtage Redaktionen af Lolland-Falsters Stifts-Tidende. — Redaktør Jakobsens Afskedsbegæring bevilgedes saa i et Ejermøde paa hans Bopæl d. 27. December 1900, men han skulde fortsætte Redaktionen til 1. Juli 1901, da Redaktørskiftet skulde finde Sted.

Den 27. Juni 1901 mødte Bladets tvende Direktører, Grev *Raben Levetzau* og Hofjægermester *A. Tesdorpf* samt Stiftamtmand *Fabritius Tengnagel* paa Redaktørens Bolig i Stifts-Tidendes Ejendom. Med Lensgreven som Ordfører bragte Ejerne Jakobsen — uden noget som helst Forbehold — en Tak for den Maade, paa hvilken han i de mange Aar havde redigeret Bladet. Der overrasktes ham desuden et kunstnerisk forarbejdet Sølvskrivetøj. I sin Tak ytrede Redaktør Jakobsen bl. a., at han fra politiske Meningsfæller i Stiftet havde modtaget Indbydelse til et Festmaaltid d. 2. Juli; han mente ikke at kunne afslaa denne Hædersbevisning, skønt det vel næppe kunde undgaas, at Sammenkomsten vilde faa en demonstrativ Karakter overfor Redaktørskiftet. De tre Herrer fandt det imidlertid i sin

Orden, at han modtog den Hyldest, hans Venner agtede at bringe ham.

I Stifts-Tidende for 29. Juni skrev Redaktør Jakobsen sin Afskedsartikel: „Et Tilbageblik og — et Ord tilsidst“. Heri mindede han om Bladets Forhold, da det for omtr. 25 Aar siden blev bestemt, at han skulde overtage Redaktionen, og hvorledes han i Forbindelse med dets nye Ejere havde gjort Stifts-Tidende til en udpræget konservativ Avis. Han paaviste, at han stadig havde kæmpet for de Synspunkter, han havde angivet i sin Tiltrædelsesartikel; han takkede baade de tidligere Ejere, der nu laa under Mulde, og de nuværende Direktører, der overfor deres Blads Redaktør havde udvist et Frisind og en Agtelse for Ansvar, som kom dem til største Ære. Desuden bragte han Bladets Medarbejdere saavel ude i Stiftet som paa Kontor og Trykkeri en varm Tak for godt Samarbejde.

Til Slut fremsatte han, hvad man maaske kan kalde Redaktør Jakobsens politiske Testamente, i disse varmt-følte og velskrevne Linier:

„Min Opfattelse af vort Lands Politik har jeg hverken fra Godsejere, Professorer eller Embedsmænd. Den ligger i hele min Opdragelse fra Barndommen af og er befæstet gennem mit Livs Erfaringer og Oplevelser. Lydighed mod dem, der har Ansvar og Myndigheden, og Bevidstheden om, at kun det ærlige, udholdende Arbejde er Vejen til den eneste Frihed og Uafhængighed, der er noget værd, og som alene formaar at løse alle de moderne sociale og sædelige Spørgsmaal, det lærte jeg i den lave Bondestue, hvorfra der endnu i mine ældre Dage udgaar en Straaleglans, som gør mit Hjerte varmt. Fra de alvorlige, Mænd, der var min Barndoms og Ungdoms Lærere, modtog jeg de Indtryk, der for hele mit Liv har gjort mig til en lykkelig og tilfreds konservativ Mand. For mig vilde det være umuligt at drive *systematisk* Opposition mod de Mænd, Kongen med den ham i Forfatningen hjemlede Ret kalder til sine ansvarlige Raadgivere.“ Han mener,

at disse om end private Erfaringer og Stemninger har Ærinde til mange, særlig paa Lolland-Falster, hvor der „siddes Mænd i og udgaar Mænd fra de lave Stuer, der, Gud være lovet, er bleven en hel Del højere end i min Barndom, som den Dag i Dag tænker og føler konservativt ligesom jeg“. Han maner dem til Samling om Kongen og Forfatningen. „Har der nogen Sinde været Anledning til at kalde de konservative store Jorddrotter og mindre Jordbrugere frem, saa er den der nu i vor Tid. Det var egentlig det Hverv at samle den konservative Landbo-stand her paa Øerne, der blev betroet mig, da jeg nu for akkurat 24 $\frac{1}{2}$ Aar siden overtog Ledelsen af dette Blad.“

Denne politiske Bekændelse blev gengivet i en Række af Landets Blade ved deres Omtale af Redaktør Jakobsens Fratræden. Afskedsartiklen karakteriserer udmærket Jakobsen som Politiker og Journalist, den lægger baade hans stærke og svage Sider klart for Dagen.

Den 30. Juni overraktes der Redaktøren en Adresse fra Stifts-Tidendes faste Personale, der heri tolker deres Tak for den Hensynsfuldhed og Velvilje, som han altid havde vist dem, og for, at han havde gjort alt for at fremme deres Tarv. Det var et hjerteligt, paa een Gang vemodigt og fornøjeligt Afskeds-Samvær paa Kontoret i Frisegade hin sidste Junidag 1901, da Redaktør Jakobsen fratraadte Redaktionen.

Den bebudede *Afskedsfest*, hvortil en Kreds af Stiftets kendte Højremænd havde udsendt offentlig Indbydelse, fandt saa Sted paa Jærnbanehotellet i Nykøbing d. 2. Juli. Skoleinspektør *J. Langkjær* holdt den første Tale til Hædersgæsten, han dvælede særlig ved Minderne, og hvad Jakobsen havde udrettet som Redaktør for Højres Fremgang i Stiftet. Han ønskede Jakobsen en lykkelig og *virksom* Alderdom. — Landstingsmand, Borgmester *Holch* fik dernæst Ordet. Han omtalte først det noget ejendommelige Forhold, at Stifts-Tidende ejes af nogle faa Mænd, der repræsenterer en enkelt Samfundsklasse, men hvis politiske Anskuelse først nu var kommen offentlig frem

ved Redaktørskiftet. „*Hvorfor gaar Redaktør Jakobsen?*“ Af hans Afskedsartikel fremgik vel, at han skiltes paa den høfligste og venligste Maade fra Bladets Ejere, og med Hensyn til Sikringen af hans Fremtid paa en Maade, der var disse Gentlemen værdig*); men af Redaktørens Udtalelser i Bladet saas jo ogsaa, at man skiltes, fordi Anskuelserne ikke længere stemmede overens og af Hensyn til „Svingninger“ i Højres Politik. Disse Svingninger hidrørte imidlertid ikke fra Jakobsen, der paa fortrinlig Maade havde ledet Bladet i Overensstemmelse med Højres Program. Man forlangte nu indenfor Højre et Venstreministerium; men „Venstre“ spændte jo fra Holstein-Ledreborg til P. Knudsen, et højest uensartet Materiale at arbejde med. Under disse Omstændigheder havde Taleren gerne set Hædersgæsten forblive paa sin Plads og fortsætte Kampen for Højres Ret og Krav; det havde givet ham og Meningsfæller *Tryghed*. Han bragte Jakobsen en Tak paa de aktive Politikeres og de offentlige Autoriteters Vegne. — Som tredje Taler bragte Hofjærgmester *Ad. Tesdorpf*, Pandebjerg, paa egne og Medejeres Vegne Redaktør Jakobsen en velfortjent Tak, fordi han havde været tro mod det Maal, han havde sat sig i 1876, og for det nidkære og dygtige Arbejde, han havde lagt i Bladets Ledelse. Om *Maalet* var han og den fratraadte Redaktør enige, men om *Midlerne* var deres Anskuelser afvigende.

Redaktør *Jakobsen* takkede og troede ikke, at hans Afskedsord i Bladet havde gjort Indtrykket af at stamme fra en vred Mand; han forlod sin mangeaarige Virksomhed uden bitre Følelser mod nogen. I denne og i sine senere Takketaler holdt Jakobsen sig helt udenfor den politiske Debat.

Denne fortsattes derimod af Hofjærgmester *F. Tesdorpf*, Ourupgaard, der som Broderen udtalte sig mod

*) Overretssagfører Andresen skrev allerede i Brev af 28. Aug. 1898, at Ejerne havde tilsikret Jakobsen en aarlig Pension af 3000 Kr., naar han paa Grund af Svaghed eller Ejernes Beslutning fratraadte Stillingen.

Borgmester Holch, overfor hvem han tog de 8 udtraadte Landstingsmænd i Forsvar. Højre maatte om i et andet Spor og ved at staa som Opposition atter naa til at blive et kraftigt Parti. Han bød Redaktør *Reventlow* velkommen til Bladet. Denne havde derefter Ordet og udtalte, at Borgmester Holch burde have søgt Oplysning hos ham om, hvorledes Stifts-Tidende fremtidig vilde blive ledet, inden han kritiserede Redaktørskiftet. Taleren sympatiserede *ikke* med de ottes Udtrædelse af Landstingets Højre; der var ingen Væsensforskel mellem Hr. Jakobsen og ham, kun om Midlerne var der Uenighed.

Borgmester *Holch* svarede kort overfor Hofjægermester F. Tesdorpf og Red. Reventlow: De 8 havde slaaget Æg i Stykker, og det forsvarede af Tesdorpf; deres Middel var at sprænge Højre, og det Maal, der var naaet, var at styrke Venstre.

Flere andre Talere havde Ordet for at takke Jakobsen for hans Gerning, men blandede sig ikke i den politiske Debat. Redaktør *Jakobsen* takkede endnu engang. Han ansaa ikke sin Virksomhed for afsluttet, men haabede endnu at skrive mange gode konservative Artikler.

Skoleinspektør *Langkjær* sluttede af, idet han bød velkomme, og udtalte bl. a: „Stifts-Tidendes Ejere har selvfølgelig Lov at gøre med Bladet, hvad de vil; det er deres Ejendom. Men naar de ogsaa vil være Bladets Ledere i politisk Henseende, saa maa de finde sig i Kritik“. Vi har indbudt til denne Fest ikke for at fejre et Redaktørskifte, men for at hædre vor gamle Redaktør.“ — Disse Ord fandt stærk Genklang hos Forsamlingen.

Der var skrevet to Sange til Festen og indløbet adskillige Breve og Telegrammer til Redaktør Jakobsen i Dagens Anledning, ligesom han ogsaa i disse Dage var Genstand for mange sympatetiske Artikler saavel i Medlemsfællers som Modstanderes Blade.

Det er naturligt, at denne Afskedsfest, der delvis formede sig som et Opgør mellem det gamle Højre og de otte (senere de frikonservative), vakte stærk Opsigt baade

paa Lolland-Falster og i det øvrige Land. Udtalelserne refereredes udførligt i flere københavnske Blade og gav Stødet til flere Artikler i Stifts-Tidende. Redaktør Reventlow angreb Landstingsmand Holch og Skoleinspektør Langkjær, fordi de havde gjort Festen politisk og udtalt deres Utilfredshed paa Forhaand med Bladets fremtidige Ledelse. Hofjægermester Ad. Tesdorpf fremkom med den foran omtalte Redegørelse om Ejernes Motiver til Redaktørskiftet. Da han heri foruden de „indviklede politiske Forhold“ ogsaa angav Hensynet til Bladets „administrative Ledelse“ som Aarsag til Jakobsens Fratræden, nødtes denne til at give en Fremstilling af sit Forhold til Stifts-Tidendes Ejere og dets Direktører og en Udsigt over det økonomiske Udbytte, som Bladet havde givet i de 24 Aar, han havde ledet det, hvilke Oplysninger tidligere er benyttet ved Omtalen af Jakobsens Administration af Bladet. Dette Gensvar („Til Ejerne af Lolland-Falsters Stifts-Tid.“) tryktes og rundsendtes som fortrolig Meddelelse til Ejerne og en Del af Jakobsens og Stifts-Tidendes Venner; men han fremkom ikke med noget offentligt Indlæg.

Ikke blot som Medlem af Amtsskoleraadet, men ogsaa som Redaktør havde Jakobsen vist, at han ikke havde glemt sine gamle Standsfæller, Lærerne, men tit givet dem en Haandsrækning i Stifts-Tidende, ligesom han stod i et personligt Venskabsforhold til mange blandt Stiftets Lærerstand. Overlærer *Hans Rasmussen*, Saksøbing, indbød derfor allerede den 30. Juni paa Stiftets Læreres Vegne Redaktør Jakobsen til en *festlig Sammenkomst* paa Grand Hotel Phønix i Nykøbing. Den fandt Sted under stor Tilslutning den 20. Juli. Ved Middagen overrakte der Hædersgæsten den foran omtalte Adresse fra omtrent halvandet Hundrede Lærere og Lærerinder. Lærer Norrild talte for Kongen. Redaktør P. Frederiksen, Nykøbing, holdt Hovedtalen og ytrede bl. a., at han altid, trods Uenighed i politisk Henseende, havde set op til Redaktør Jakobsen med Hengivenhed og Beundring.

Under Festen indløb Telegram fra Indenrigsminister

Bramsen, der af Kongen var bemyndiget til at meddele, at Jakobsen var udnævnt til Ridder af Danebrog*). — Denne Meddelelse modtoges med levende Bifald. Der blev sunget to til Lejligheden skrevne fornøjelige Sange, og der herskede den hjerteligste Stemning under Samværet.

Blandt Redaktør Jakobsens efterladte Breve findes en Mængde Vidnesbyrd saavel fra de højest stillede i Samfundet som fra ganske jævne Mennesker om den ansvarsfulde Gerning, han havde røgtet i saa mange Aar. Som eet for alle skal blot anføres, hvad Grev *L. Reventlow*, Folketingsmand for Nakskov Kredsen, skrev: „Deres Dygtighed, Retsind og Loyalitet har forskaffet dem baade Meningsfællers og Modstanderes ubetingede Agtelse og Anerkendelse, og at alle, som De kom i Berøring med, har faaet Dem kær“.

VII.

Sidste Aar. Karakteristik.

Det var en brat Overgang for en rask og rørig Mand, fuld af Arbejdslyst og Interesse for Dagens Spørgsmaal, at forlade Redaktionskontorets travle Liv og med eet være henvist til Pensionistens stille Tilværelse. Jakobsen og Hu-

*) Man havde ved Borgmester Holch gjort Redaktør Jakobsen Tilbud om Udnævnelse til Justitsraad. Efter nogle Dages Overvejelse lod han paa Forespørgslen svare, at han ikke ønskede denne eller andre Titler. „Jeg vil have Lov til at feje Gade, om jeg har Lyst“, sagde han, og mente dermed, at Justitsraadtitlen maaske vilde paalægge ham visse Baand, som han helst var fri for. Borgmesteren formodede derefter, at der saa ikke fra Regeringens Side vilde blive vist ham ydre Anerkendelse. Hertil svarede Jakobsen, at dette Spørgsmaal aldeles ikke laa ham paa Hjerte. Det var derfor en saa meget større Overraskelse, da Ridderordenen kom direkte fra Ministeriet. Indenrigsminister Bramsen havde henvendt sig til Kristian IX og spurgt ham om Ridderudnævnelsen, hvortil Kongen svarede:

„Er det den gamle Redaktør af Stifts-Tidende, De vil have til Ridder? Ja, det skal være mig en Fornøjelse.“

7. Redaktør Jakobsen efter sin Fratræden (1901)

stru blev boende i Nykøbing, hvortil de ikke blot var knyttet ved de mange Aars Virksomhed, men hvor ogsaa fire af deres Børn var i Stillinger; den ældste Søn var By- og Herredsfuldmechtig i Nykøbing, en Datter drev Forretning der, en anden var Lærerinde ved det kommunale Skolevæsen og en tredje Telegrafistinde paa Byens Telegrafstation.

Hvor vanskeligt det faldt den arbejdsvante Mand at mangle daglig Syssel, fik jeg Indtrykket af ved, at han sagde til mig nogen Tid efter: „Hvis jeg havde Tilbud om en Plads til 1500 Kr., tog jeg den“. Det var ikke Indtægten, han trængte til — han havde jo sin gode Efterløn —, men Arbejdet. Og dog var det, saa vidt jeg husker, ved samme Lejlighed, vi talte om nogle Artikler, han havde skrevet om Skattelovene i „Nationaltid.“, og at han med en vis Stolthed meddelte, at de københavnske Højreblade med Glæde tog alle de Artikler, han skrev.

Han skrev da ogsaa i disse Systemskiftets første Aar adskillige større Artikler i „Nationaltid.“ og „Vort Land“ til Belysning af de omfattende Lovforslag, der fremsattes af det første Venstreministerium. Hans Deltagelse i Skatte- lovsdebatten gav efter kyndiges Dom et værdifuldt Bidrag ud fra et Højre-Standpunkt. Ligeledes skrev han i „Vort Land“ indgaaende om den kommunale Valgret (1903), hvorfor han bl. a. blev komplimenteret af Grev Raben- Levetzau, der om en saadan Artikel tilskrev ham, at det „uden Spørgsmaal er det bedste Indlæg, der hidtil er fremkommet i den Sag“. Han gjorde (i „Nattd.“) Rede for de politiske Forholds Udvikling paa Lolland-Falster, saavidt jeg husker i Firserne og først i Halvfemserne, et Æmne, han jo havde særlige Betingelser for at behandle.

De Synspunkter, Redaktør Jakobsen forfægtede i disse Artikler, blev vel paa Grund af de ændrede Tidsforhold ikke de sejrende, men som paavist vandt de Bifald hos politiske Meningsfæller, og han var selv glad ved dette Arbejde. Som altid var Jakobsens Opsæt vel gennem- tænkte og klare i Formen.

Ogsaa efter at han var flyttet til Kolding, skrev Jakobsen i Ny og Næ mindre Artikler i „Kolding Avis“ om Æmner, der interesserede ham. Hans sidste Artikel handlede om den omstridte Paragraf 8 i Skoleloven af 1908 (Kold. Av. 18. Marts 1914). Han tog heri sine gamle Kaldsfæller Lærerne i Forsvar mod ubillig Forfølgelse, protesterede mod, at Lærerstanden voldgives en Undtagelseslov, og gjorde meget rigtigt opmærksom paa, at de kaldende Myndigheder har Lejlighed til indgaaende Prøvelse og Bødømmelse af Ansøgerne, inden den efter deres Mening bedst egnede ansættes i Embedet.

Han vedblev jo ogsaa, som tidligere omtalt, at være Medlem af Maribo Amts Skoleraad, saa længe han boede i Nykøbing F., og havde her Lejlighed til at tage sig af Skolens Anliggender, hvorom der allerede er fortalt.

Den 7. December 1904 døde hans trofaste Hustru, der i flere Aar havde været skrøbelig af Helbred, efter en Uges Sygeleje. I et Brev til sin yngste Datter, der fra Aug. 1904 havde faaet Ansættelse som Lærerinde ved Kolding højere Almenskole, meddeler Redaktør Jakobsen, at Moderens Sygdom „er indtraadt i et Stadium, der lader formode, at hun snart forlader os“. Men han føjer senere til: „Lad os i vort inderste Hjerter takke Gud Fader for denne ærlige, brave og trofaste Moder og bede ham glæde hendes Sjæl i sin Himmel“. Et Telegram samme Dags Eftermiddag bringer Dødsbudskabet, og i et Brev samme Aften fortæller han nærmere om hendes Bortgang: „Ja, nu er altsaa vor kære Moder gaaet ind til Vorherres Glæde. Hun hensov i Eftermiddag Klokken henad fire saa blidt, som tænkes kan. — — — Vorherre raader for Liv og Død, og vi maa bøje os alle i Ydmyghed, naar han kalder paa os selv eller vore kære. — Og hvor velsignet er saa ikke Moders Minde“. Brevet slutter: „Baade Lægen og jeg maatte udbryde: „Gud give os alle en saadan Død“. Det Ønske fik Jakobsen opfyldt.

Dorothea Jakobsen blev begravet paa Nykøbing Kirkegaard den 14. December. Hun havde været Hjemmets gode

Aand, der ofte øvede en mildnende Indflydelse paa sin Ægtefælles noget koleriske Temperament. Hun var stille og beskeden i sine Fordringer til Livet, trofast og uegenyttig som faa, altid rede og villig til at hjælpe andre. Hun bar taalmodig sit skrøbelige Helbred og den Øjensvaghed, hun havde lidt af, fra hun var ung Kone, og som tog til med Aarene, saa hun til sidst hverken kunde se at læse eller sy. Redaktør Jakobsen har selv vidnet, at hun var den eneste Kvinde, han havde kendt og elsket.

Det er derfor naturligt, at Jakobsen efter Hustruens Bortgang følte sig ensom og trist. I Brevene til Datteren taler han allerede et Par Maaneder efter om, at han ikke vil blive boende i denne Ensformighed længere end Sommeren over. Han blev dog boende i Nykøbing sammen med sin næst yngste Datter Kristine indtil Efteraaret 1906, da hun efter sin Forlovelse med Fabrikant Georg Andersch i Berlin tog sin Afsked fra Telegrafstationen. Fader og Datter flyttede derefter til Kolding, hvor de tog Lejlighed sammen med Johanne Lund Jakobsen. Efter Frøken Kristines Giftermaal i April 1907 boede derefter Redaktør Jakobsen sammen med sin yngste Datter og med en Husbestyrerinde, Fru Scheuer, til sin Død.

En Række Breve, der til forskellige Tider (fra 1893 til 1906 og enkelte senere) er skrevet til denne Datter under gentagne Ophold udenfor Hjemmet, giver indgaaende Kendskab til *Redaktør Jakobsen som Menneske*. Udadtil kunde han tit forekomme dem, han talte med, noget ublid og ensidig i sin Bedømmelse af Personer og Forhold. Særlig paa sine gamle Dage saa han pessimistisk paa Udviklingen her hjemme og kunde stundom støde Folk ved ironiske og sarkastiske Udtalelser. Men naar han satte Pennen til Papiret for at skrive til en af sine kære, kom de ædleste og bedste Sider af hans Karakter frem; hans Breve lyser af en Godhed og Kærlighed, som han ofte havde svært ved at give Udtryk i daglig Omgang.

I de nævnte Breve viser Redaktør Jakobsen sig ogsaa

som en oprigtig og troende Kristen, ligesom det tit kommer frem i hans Artikler og fremgaar af den Plads, han gav kristelige Æmner i Bladet, at han betragtede Kristendommen som den højeste Livsmagt. Gang paa Gang slutter han Brevene til Datteren med et „Gud være med dig“ eller „Gud velsigne dig“. Og at dette ikke er en gudelig Talemaade, ses af de mange Henvisninger til at søge Trøst, Opmuntring og Styrke i Bønnen eller i Guds Ord. „Skulde der tilstøde dig anden Modgang“ (end „Nødder at knække“ under Læsningen), skriver han i 1894, „saa hjælper et Fadervor i Lønkammeret altid udmærket; thi den bedste Ven og Støtte er altid ved vor Side, naar vi henvender os til ham“. I 1896 skriver han ved Meddelelsen om, at John P. Jakobsens Svigerfader er død ovre i Amerika: „Man bør ikke være saa fortvivlet, fordi Døden kalder paa vore kære; thi for en Kristen er Vorherres Time Udgang af Kamp og Indgang til Sejr“. Og med Datterens forestaaende Eksamen for Øje: „Sæt din Lid til Gud og vær ved frit og frejdigt Mod“. Eller en Maa-ned senere: „Men, kære Johanne, vi maa øve os i Taalmodighed, saa længe vi lever; Gud vil derved modne os for sit Rige. Det er min Tro, og derfor kan jeg bære en hel Del. Gud ske Lov for Resten for vor lille, trofaste Moder!“

Det var denne Forsynstro og Hengivelse i Guds Vilje, der paa denne Tid bar ham over en smertelig Familiensorg, saa han, selv om han blev alvorlig syg, forholdsvis hurtig rettede sig igen.

Men Redaktør Jakobsen førte ikke Bekendelsen paa Læberne ved enhver Lejlighed, som de ved, der jævnlig omgikkes ham. Han siger selv i et Brev fra 1898 til Johanne, der dengang opholdt sig i Schweiz: „Det har aldrig ligget for mig at prædike for mine Børn om gudelige Ting, og dog er det mit levende Ønske, at I alle ret af et inderligt Hjerte maa hengive Eder til en oprigtig Kærlighed til Frelseren“. I det samme Brev giver han i det hele en Redegørelse for sit religiøse Livssyn. „Efterhaan-

den som jeg er kommen op i Aarene, staar det stedse tydeligere for mit indre Blik, at Kristi Personlighed, saaledes som den fremtræder i Evangelierne, er det dejligste, man kan fremstille for sin Sjæls Øje.“ Han sammenligner Forholdet til Gud med Forholdet til inderlige Venner: „Vi har en Følelse af, at de er os nær i Sind og Tanker“. — Han fortæller, at han i sin Ungdom færdedes meget i de saakaldte hellige Forsamlinger og der traf prægtige Mennesker, men han er ogsaa bleven belært om, „at mangfoldige „Hellige“ bærer deres Kristendom mere i Munden, end i Hjertet“.

En Udtalelse som den sidst anførte giver os Nøglen til at forstaa, at han, der dog i sin Ungdom og senere var bleven paavirket og hjulpet frem af Præster, af og til udtalte sig med en vis Bitterhed om Nutidens Gejstlighed. Han fandt visse Præster for selvsikre og dømmende nu til Dags i Sammenligning med en ældre Tids mere jævne og inderlige Forkyndere. Jeg mindes engang, jeg besøgte Redaktør Jakobsen, mens en lollandsk Præst var hos ham i et eller andet Ærinde. Da Præsten var gaaet, udbød han: Denne Mand er forfærdelig sikker.

Det var de selvretfærdige og dømmende Præster, Jakobsen ikke kunde med. Med de Præster, der stod ham nær fra hans Ungdom og første Manddom, som Schade, Barfod, Lund, Wegener, Koch o. fl., vedblev han at staa i Forbindelse, til Døden skilte, og for dem nærrede han dyb Agtelse og Taknemmelighed.

Medens Redaktør Jakobsen i sit Otium hurtig kunde sætte sig i Forbindelse med sine øvrige Børn ved Breve eller Besøg, var der, som alt berørt, en Søn, hvem Atlanterhavet og Amerikas Fastland skilte fra Faderen og den øvrige Familie i Danmark. *John P. Jakobsen* var som 20-aarigt ungt Menneske udvandret til de forenede Stater og havde efterhaanden arbejdet sig frem som Forretningsmand. I Seattle (udt. Siäfl) i Staten Washington helt ovre ved Stillehavet havde han oparbejdet en Forretning med

Bygningsmaterialer og giftet sig med en Amerikanerinde. I den hurtig opblomstrende Handelsby beklædte han tilige Stillingen som dansk Konsul.

I 1910 var Redaktør Jakobsen stærkt opsat paa at rejse over til Seattle for at besøge sin Søn, der længe havde planlagt en Rejse til Hjemlandet, men flere Gange var bleven forhindret, endog efter at han havde begivet sig paa Vej. Den 77-aarige Fader maatte dog opgive sin Amerikarejse, da det viste sig forbundet med store Vanskeligheder for gamle Folk at komme i Land. Saa blev endelig Sønnens Hjemrejse til Virkelighed, og Jakobsen tog til Hamborg for at tage imod ham. Paa Hotel Berlinerhof kom John Jakobsen og overraskede sin Fader om Natten. Saaledes mødtes Fader og Søn efter 24 Aars Adskillelse, og dette Besøg blev en stor Oplevelse for dem begge.

John P. Jakobsen blev som Paaskønnelse for sin Virksomhed som Konsul udnævnt til Ridder af Dannebrog 1913. Redaktør Jakobsen modtog Meddelelsen herom i Rapallo ved Rivieraen og glædede sig meget herover. Efter at have været dansk Konsul i en Aarrække, fik han endelig sin Ansøgning bevilget om Fritagelse for dette Hverv, der gav meget Arbejde. I November 1914 blev han løst fra Konsulatet.

I Efteraaret og Vinteren 1912—13 gjorde Redaktør Jakobsen en Rejse til Syden sammen med sin yngste Datter, Frøken Johanne Lund Jakobsen i Kolding, hvis Helbred krævede et mildere Vinterklima. Efter Nedrejsen gennem Tyskland, Schweiz og Frankrig opholdt de sig Vinteren over og en Del af Foraaret paa Korsika, hvor de boede i Ajaccio. Her fyldte Jakobsen sit 80. Aar i Februar 1913. Her viste sig ogsaa de første alvorlige Tegn til, at hans legemlige Kræfter begyndte at svigte. Han, der altid havde været saa let til Bens og en ivrig Fodgænger, bevægede sig nu langsomt og med Anstrengelse. Han mente, han havde paadraget sig en Del Gigt dernede, hvor man ikke værner sig mod Kulden ved vintervarme Stuer saa godt

som her. Dog nød han det herlige sydeuropæiske Foraar, som allerede var i fuldt Flor i Februar. Og han havde rigt aandeligt Udbytte af sin Rejse, saa han ofte udtalte, at han ikke vilde have undværet den.

Frøken Jakobsen skiltes paa Tilbagerejsen fra sin Fader i Strassburg, da hun skulde tilbringe den sidste Maa-
ned af sin Orlov i Nancy, medens han rejste tilbage til Kolding. Her kom han delvis til Kræfter igen og befandt sig i Betragtning af den høje Alder helt vel.

Det var hans Ønskers Maal endnu engang at besøge Nykøbing og sine kære der. Da Sommerferien 1914 nærmede sig, var han saa kvik, at han og Datteren kunde begive sig af Sted i Juli. De var hos Familien i Nykøbing en halv Snes Dage. Herredsfuldmægtig Lund Jakobsen kørte omkring med dem til de smukkeste Egne, og den gamle Mand følte sig lykkelig og vel tilpas i de hjemlige Omgivelser. Desuden var der netop Landstingsvalg i Nykøbing i disse Dage, og Jakobsen fik saaledes Lejlighed til at hilse paa mange gamle Venner fra Stiftet.

Fra Nykøbing tog han og Frk. Lund Jakobsen, ledsaget af deres Husbestyrerinde til København, hvor han saa alt det ny, der var vokset frem. De kørte en Tur gennem de nye Kvarterer paa Østerbro og ved Langelinie. Om Aftenen var de i Tivoli. Han vilde høre Musikken i Koncertsalen endnu engang; men det blev ham en Skuffelse; den moderne Musik var ikke efter hans Smag; „da var det anderledes, dengang Lumbye dirigerede Champagnegaloppen i gamle Dage“.

Fra København gik Turen atter hjemad til Kolding. Efter nogle Dages Hvile tog han efter Indbydelse af sin Datter, Fru *K. Andersch*, der efter Mandens Salg af Fabriken i Berlin boede i Silkeborg til 1915, dertil for at besøge dem. Det var i de bevægede Dage paa Overgangen fra Juli til August 1914. Han var ogsaa her livlig og interesseret, stærkt optaget af de alvorlige politiske Forhold i Ind- og Udlandet. Han fejlede tilsyneladende intet, da han

gik til Ro om Aftenen den 6. August, men vaagnede om Natten af et Ildebefindende; uden Anelse om, at han var dødssyg, døde han i sin Svigersøns Arme d. 7. Aug. Kl. 5³/₄ Morgen, 81¹/₂ Aar gl.

Han blev begravet d. 13. August paa Nykøbing Kirkegaard ved Siden af sin afdøde Hustru og hviler saaledes i den By, hvor han havde opholdt sig længst og øvet den Gerning, som længst vil mindes. Han havde den Glæde, kort før han døde, at komme rundt til og være sammen med sine fem i Danmark værende Børn. Han døde sikkert som en lykkelig Mand efter et rigt og indholdsrigt Liv, mæt af Dage, omend ikke livstræt.

Selvfølgelig mindedes han i længere og kortere Artikler af Bladene saavel paa Lolland-Falster, som i det øvrige Land. Som ved Afskeden fra Stifts-Tidende ydede baade tidligere Venner og Modstandere ham megen Anerkendelse, ofte i varme Ord.

H. J. Jakobsens lange Liv spænder over et Tidsrum i vort Lands og vort Folks Historie, som udadtil og indadtil er mere bevæget og rigere paa Begivenheder, politisk Udvikling og sociale Fremskridt end maaske noget lige saa langt tidligere Aaremaal. Født af Bondestand i de fattige og trange Aar under Frederik den Sjette oplevede han som ung den politiske Friheds Morgenrøde og Gennembrud og Trearskrigens løftende Tid. Han gennemlevede som Mand Sorgens Aar 1864 og de efterfølgende Aar med Grundlovsændringen og den tiltagende politiske Spænding, der modnede ham til aktiv Deltager i den offentlige Debat. Og han stod i den lange politiske Kamptid fra 1877—1901 paa en fremskudt Post som Stridsmand for det Parti, hvis Anskuelse han delte, og for hvis Sag han kæmpede ærligt, modigt og udholdende.

Han gjorde, som før sagt, hele Udviklingen med fra Hovmarken og den lave Bondestue til Redaktionskontoret

og Nutidens travle, alt omfattende Journalistik, og han blev sig selv og sine Idealer tro under de skiftende Livsforhold. Hans Liv giver derfor i god Forstand et Tidsbillede.

Selv om Jakobsen i omtrent 20 Aar var en livlig og interesseret Lærer med en aandelig Synskreds og Foretagsomhed, der gik betydeligt udover en almindelig Landsbylærers, er det hans Gerning som Redaktør, der rækker videst og har sat dybest Spor, og det er som saadan, han længst vil mindes.

Men Jakobsen havde ikke rystet Læreren af Ærmet, fordi han havde ombyttet Katederet med Redaktørstolen. I fuld Overensstemmelse med de Mænd, der overtog Lolland-Falsters Stifts-Tidende i 1876, ansaa han det for et Blads og en Redaktørs Opgave at virke oplysende og opdragende, at bringe god og grundig Kendskab ud til Læserne og at aabne deres Øjne for Livets ædle og bevarende Kræfter. Den, der gennemgaar de mange Aar-gange af Stifts-Tidende, som Jakobsen har redigeret, vil finde en Fylde af belærende, indholdsrige og alvorlige Artikler til Belysning af politiske og sociale Forhold og til Vejledning i pædagogiske, etiske og religiøse Spørgsmaal, Artikler, som han delvis selv har ført i Pennen, men for en stor Del ogsaa stammer fra de mange fremragende Medarbejdere, han vidste at skaffe sig.

Hvor alvorligt Redaktør Jakobsen imidlertid tog sig sin journalistiske Opgave, viser bl. a. et Brev, som han skrev til sin yngste Datter i 1898. „Tænk dig, hvad jeg døjede“, siger han heri, „da jeg i 1877 rejste fra Landsby-skolen i Ll. Løjtofte til Stiftstidendes Kontor her i Nykøbing; hvor maatte jeg den Gang ikke arbejde, og hvor kostede det ikke Overvejelse og Grublen for hver Linie, jeg skrev til Bladet!“

Hans gode Evner og ualmindelige Arbejdskraft maa dog hurtig have overvundet Vanskelighederne. I hvert Fald vidner Typograf Boesen, der arbejdede som Sætter ved Trykkeriet i hele Jakobsens Redaktørtid, at han, naar der paa Bladets Forside manglede Stof til en Spalte eller to,

med meget kort Varsel leverede en korrekt og velskrevet Artikel, mest om et aktuelt udenrigsk Æmne. Han, der paa Seminariet havde lært noget Tysk, opnaaede efterhaanden stor Færdighed i at gennemlæse og oversætte eller gøre Uddrag af de store tyske Blade som „Post“ og „Frankfurter Zeitung“ m. fl. Han forstod ligeledes hurtigt at sætte sig ind i Arbejdsforholdene paa et Trykkeri. Som Principal og Arbejdsgiver vandt han ved sin godhjertede, villige og ligefremme Optræden Personalets Hengivenhed, saa enhver, der havde noget paa Hjerte, tillidsfuldt henvendte sig til Redaktøren. Til flere af sine Medarbejdere stod Familien Jakobsen i et Venskab, der fortsattes udover det tjenstlige Forholds Ophør.

Chr. Jørgensen og H. J. Jakobsen er vel nok de to Redaktører, der har præget Lolland-Falsters Stifts-Tidende stærkest. Tilsammen redigerede de Bladet i 56 Aar eller Halvdelen af dets hidtidige Levetid (oprettet 1806). Begge tilhørte de ved deres Fødsel Almuen og arbejdede sig ved Begavelse og Energi frem til ledende Stillinger. Men medens Jørgensen havde savnet et Barndomshjem og senere som Ægtemand, Redaktør og Politiker i dybere Forstand var hjemløs og usikker i sin Holdning, mærkedes det hele Livet igennem paa Jakobsen, at han var udgaaet fra et solidt Bondehjem, bygget op paa Arbejdsomhed og Gudsfrygt. Jørgensen glimrede vel mere udadtil, — han blev baade Folketings- og Landstingsmand; Jakobsen hellegede Bladet hele sin Arbejdsevne og tog kun imod enkelte stedlige Tillidshverv.

At Redaktør Jakobsen ikke som sin Forgænger og saa mangen anden Bladleder blev aktiv Politiker, hvortil hans Evner og politiske Indsigt vilde have givet ham god Adkomst, har vist væsentlig to Aarsager. Jakobsen var en Hjemmets Mand, der helst tilbragte den Fritid, som hans omfattende Arbejde med Bladets politiske, lokale og administrative Ledelse levnedede ham, i sin Families Kreds. Men den, der skal farte rundt til Vælgermøder eller tilbringe en Tid af Aaret inde i Rigsdagen, maa ofte selv

savne Hjemmets Hygge eller savnes i dette. Dernæst var Jakobsen, som førte Pennen saa let og tankeret, egentlig ikke Taler. I Samtale var han yderst livlig, slagfærdig og interessant i Kraft af sin betydelige Viden og Erfaring; men hans hurtige Tale og noget springende mundtlige Fremstilling egnede sig ikke saa godt for et længere, sammenhængende Foredrag. Det laa bedst for ham at fremsætte sine Meninger og Tanker skriftlig; de mangfoldige og forskelligartede Artikler, der hidrører fra hans Haand, er saa godt som alle velskrevne og klare i Form og Indhold.

Som Leder af et af Højres største Provinsblade viste Redaktør Jakobsen i de mange Aar overfor de forskellige Svingninger og Tryk indenfor Partiet en Retliniethed og en Selvstændighed, som tjener ham til Ære. Som politisk Pennefører forblev han ærlig og trofast, lige rede til at gøre Front mod dem, der brød ud af Rækkerne, som mod de gamle politiske Modstandere i som udenfor Stiftet. Ærekær var han og maaske let til at føle sig saaret, vel vidende hvad han var værd som den, der holdt mange Traade i sin Haand.

Jeg kan ikke slutte disse Mindeord over H. J. Jakobsen bedre end ved at anføre, hvad en gammel Ven, Skoledirektør *Jakobsen*, Randers, bl. a. skrev til ham ved hans Fratræden fra Stifts-Tidende:

„Som du er trofast mod dine gamle Venner, har Trofasthed været Særkendet i al din Gerning, enten det saa var i den stille Landsbyskole eller paa den stærkt frem-skudte Post som Leder af et stort og indflydelsesrigt Blad.“

Ja, Trofasthed, Pligtfølelse og Ansvar var et Særkende i Jakobsens politiske Færd og overfor de Idealer, der gav hans Liv Indhold. Han var trofast og pligtopfyldende i sit Arbejde, trofast og paalidelig overfor sine Venner, trofast og kærlig overfor Hustru og Børn, for hvem han kunde ofre alt.